Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 253 | Łódź, Wtorek, 1 listopada 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ב׳ מרחשון תרצ״ג | № 253

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224=71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל

„שיר" — לאדזשער „שיר" — „שיר"
י. ד. מוזיק-פאריין
זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש-גאס 20.

היינט, דינסטאג, ד. 1. נאוו. 1932, 8.45 אוונט קומט פאר
דער ערעפנונגס-קאנצערט פון סעזאן 1932/33 פון

„שיר"-כאר אונטער דער לייטונג פון י. פיוווישס פראפ.

סאליסטן: פרל. א. וויסאק (סאפראן) — ווארשע,
ס. הראפיוניק (סאפראן) און ה׳ קארן (טענאר).
ביים קלאוויר: פרל. ל. לאקס.

אין פראגראם: קלאסישע ווערק און יידישע פאלקס-לידער, וועלכע זיינען נאך ביז איצט אין לאדזש נישט אויפגעפירט געווארן.

פראגראמען מיט טעקסטען צו בעקומען אין פילהארמאניע.
בילעטען פון 75 גר. ביז 3.50 צו באקומען ביי דער פילהארמ.-קאסע.

דעם טראדיציאנעלען יודישען הארציגסטען מזל טוב
ווינשען מיר, אונזער גרינדער און שעפער, און לאנג-יעהריגען פרעזעס מ״ר

יוסף ערליך מיט זיין ווערטע פרוי

צו דער פערלאבונג פון זיין ו׳ זוהן העניעק מיט פרל. אלי פרידע
מיר שיקען אייך איבער די הארציגסטע ברכה, צו דערלעבען און דערגרייכען זיי מגדל צו זיין אויף די בערג פון ארץ-ישראל.
גלייכצייטיג ווינשען מיר דעם פערלאבטען פאר, דאס זייער צו-קונפטיגער וועג זאל מיט שעהנע בלומען בעציהרט זיין.
מיט דרך ארץ די פערוואלטונג פון דער
גמילת-חסדים-קאסע ביי דעם גרינעם מארק
8899

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין טיפסטען דאנק דעם ה׳

דאקטאר דאנכין, פיעטריקאווער 90

פאר זיין פולשטענדיג אויסקורירען מיך פון א שווערער אויגען-קראנקהייט, אויף וועלכער כ׳האב געליטען 19 יאהר. דורך דער צייט בין איך געוועזן אין טהארן און אין ווארשא ביי פערשידענע דאקטוירים און בין נישט גע-קומען צו קיין צוועק און א דאנק דעם ה׳ דאקטאר דאנכין, וועלכער האט מיך דורך צוויי יאהר אויסקורירט, האב איך בעקומען מיין מזל די וויזע. איך ווינש דעם ה׳ דאקטאר ווייטערען ערפאלג אויפ׳ן מעדיצינישען געביט.
מיט אכטונג ה. פ. קאדיש.

ציוניסטישע ארגאניזאציע איז לאדז.
היינט, דינסטאג, דעם 1 נאוועמבער, קומען פאר

3 פערזאמלונגען א. ד. ט.: 15 יאהר באלפור-דעקלאראציע

אין פאלגענדע לאקאלען:
1) 9 אוועגד אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמיעסקא 29
2) 8 אוועגד אין דער אפטיילונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אויף אלטשטאט א. נ. „אגודת ציון", זגערסקא 28
3) 8 אוועגד אין לאקאל פון „בני ציון", רזשגאווסקא 7.
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: דעפ. ד״ר ראזענבלאט, רעד. י. אונער, לאווניק א. יאעל, משה לימאן, ש. ז. רא-בינאוויטש, צ. רינגארט, מ. טעמפעלהאף.
7899

די פערוואלטונג פון דער געז. צו פלעגען קראנקע
בקור-חולים און דער קאמיטעט אוזדראוויסקא

מאכען בעקאנט, אז אין חודש נאוועמבער 1932, וועלען פאר-קומען הזכרות אין דער סינאגאגע פון דער געזעלשאפט אויף פלאץ וואלנאשטשי 10, צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען לויט פאלגענדען סדר:

דעם 2 נאוועמבער 8 פריה נאך וואלף גייפעלד ז״ל

„ 2	„	12.30 בייט.	„ אלעקסאנדער קעמפנער ז״ל פערוו.-מיטגליד
„ 2	„	1 בייטאג	„ כלאוונא רוטשטיין ז״ל
„ 4	„	12.30 בייט.	„ מנשה סאלעצקי ז״ל
„ 6	„	8 פריה	„ עמיליא קאדיסאן ז״ל
„ 6	„	12.30 בייט.	„ יוזעף טארונטשיק ז״ל
„ 8	„	8 פריה	„ סימאן רייכערט ז״ל
„ 9	„	12.30 בייטאג	„ נאטאן בלאהשטארק ז״ל
„ 10	„	8 פריה	„ מאיר פריידענבערג ז״ל
„ 10	„	12.30 בייטאג	„ משה סערעיסקי ז״ל
„ 12	„	10 פריה	„ אלי׳ ליסקיער ז״ל
„ 15	„	8 פריה	„ אדעלא שענוואלד ז״ל
„ 15	„	8 פריה	„ יעקב וואידיסלאווסקי ז״ל
„ 15	„	12.30 בייטאג	„ הענריק אימיך ז״ל
„ 17	„	8 פריה	„ גרזשעגאזש קראוועץ ז״ל
„ 17	„	8 פריה	„ ראשעל גינסבערג ז״ל
„ 17	„	12.30 בייטאג	„ אדאלף בערלין ז״ל
„ 19	„	10 פריה	„ יוזעף און פאולינא וויילאנד ז״ל
„ 22	„	8 פריה	„ משה סטערניק ז״ל
„ 24	„	11.30 פארמיט.	„ זשאנעט גאנסקא ז״ל
„ 24	„	12 בייטאג	„ שרה שיקיער ז״ל און גוסטאווא האלבער ז״ל
„ 24	„	12.30 בייטאג	„ ש. וו. שערעשעווסקי ז״ל
„ 24	„	1 בייטאג	„ יאקוב זינגער ז״ל
„ 25	„	8 פריה	„ פייגע זשורקאווסקא ז״ל
„ 25	„	8 פריה	„ דיר. סטאניסלאוו קרול ז״ל
„ 27	„	12.30 בייטאג	„ וואלף בראדאטש

היינט, דינסטאג, דעם 1 נאוועמבער, 5.30 א זייגער אוועגד, צו דער יאהרצייט פון
ב״ע
הערמאן קאנשטאט

וועט אין דער שוהל ביי דעם זקנים-הויז אויף דעם נאמען פון הערמאן און מינא קאנשטאט פארקומען
א הזכרה
צו וועלכע עס לאדענט איין די קרובים פון פערשטארבענעם און די מיטגלידער פון דער חברה מחזה לזקנים.
די פערוואלטונג.
7899

ליינענט און פערשפרייט דעם „נייעם פאלקסבלאט"

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך
מצה-מעהל, אייער-פערפל און סוכארקעס
לויט קארלסבאדער סיסטעם.
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און אלערליי פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל-בעוואוסטער
צוקערניע
ב. ווייגבערג
38 פיעטריקאווער 38
טעל. 82=143.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

„לינת-הצדק" לאדז צעגעלניאנא 17
דער פיזיקאלישע טעראפישער קאבינעט
איז טעגליך טעטיג פון 11—1 און 4—6 אוועגד און געפינט זיך אונטער׳ן אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט. קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 72=221
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע-ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אוועגד.
4091

Dr. Szymon Grinberg
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פילסודסקיעגא 55
טעל. 58-168. (פריהער פאלודניאווא 20)
נעהמט אן פון 8—9.30 און פון 4—6 נאכמיטאג.

שבועה דאורייתא.

מיטוואך, דעם 2-טען נאוועמבער 1932
9 א זייגער פריה וועט שווערען אין דער אלט-שטעטישער שוהל, וואלבארסקא 20
שמערל אבינארסקי, בעקער-א-בייטער
פראנציסקאנער 36, וועגען א סכסוך אויף 320 זל., וואס קומט איהם נישט. די שבועה קומט פאר לויט אנ׳אורטייל פון ארבייטס-געריכט. נאך דער שבועה וועט געטיילט ווערען לעקיך און בראנפען.
רייזל ברייטבארט, פולנאצנא 25

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 02-126
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוועגד

פועלי אגודת ישראל לאדז, וסכאדניא 22. X תרפ״ג—תרצ״ג X „פועלי אגודת ישראל" — **זאל „פילהארמאניע"** נארוטאוויטשא 20.

ב״ה דינסטאג, פ׳ לך (ד. 8/11) פינקטליך 8 אוועגד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל

א פייערליכע יובל-אקאדעמיע

מיט׳ן אנטייל פון בעה. טאלענט-פולען רעדנער הרה״ג ר׳ יחיאל הלוי שליט״א קעסטענבערג (ראדא-מסקער רב)
וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א רעפעראט א.ד.ט. „אידעען און ריכטונגען אויף דער יודישער גאס", ווי אויך ה׳ לייבל פראם (ווארשא), וויצע-פרעזעס פון פא״י אין פוילען א.ד.ט. 10 יאהר „פועלי אגודת ישראל". אויף דער אקאדעמיע וועט אויך ארויסטרעטן דאס גוט-איינשטודירטע כאר „רינה" אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט-מוזיקער א. מ. פרענקעל. גענויער פראגראם אין די אפישען.

בילעטען צו בעקומען: אין פא״י, וסכאדניא 22, אין לאקאל פון דער „אגודה", נארוטאוויטשא 11, אין לאקאל פון „בנות אגודת ישראל", זאבאדניא 66 פון 8—10 אוועגד. ביי דישקין, 11 ליסטאפאד 20, און אין טאג פון דער אקאדעמיע ביי דער פילהארמאניע-קאסע אכטונג: גאלעריע ספעצ.רעזערווירט פאר פרויען. בעט: בכדי אויסצומיידען א געדראנג ביי דער קאסע, ווערט געבעטען זיך פריהער צו בעזארגען מיט בילעטען

ערב דער סיים־סעסיע

עקספאזע פון פינאנץ־מיניסטער – די סיים־סעסיע ווערט אפגעלעגט אויף 30 טעג

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספאנדענט) דאנערשטאג פריה וועט פארקומען די ערשטע זיצונג פון סיים.

דער פינאנץ־מיניסטער ד"ר זאוואדזקי וועט האלטען אן עקספאזע, נאכדעם וועט זיך אנטוויק־לען א דיסקוסיע.

צוליב דעם, וואס די רעגירונג האט בעשלאסען אפצולייגען די סיים־סעסיע אויף 30 טעג, וועט דער בודזשעט געווים איבערגעשיקט ווערען אין א קאמיסיע. נאך באלד פרייטאג, [illegible] שבת וועט פערעפענטליכט ווערען א פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט וועגען אפלייגען די סיים־סעסיע אויף 30 טעג.

אין משך פון דער דאזיגער צייט וועלען נישט פארקומען קיין זיצונגען פון די קאמיסיעס, אזוי אז די דרינגענדע פארשלאגען און אינטערפעלאציעס וועלען אין משך פון דעם חודש נישט קאנען געהן ווייטער.

מען ווייסט נישט אויב אלע פארשלאגען פון די קלובען וועלען פארגעלייגט ווערען. עס קורסי־רען קלאנגען, אז דער סיים־מארשאלעק וועט זיך פריהער בעקאנען מיט די אינהאלטען פון די פאר־שלאגען און אינטערפעלאציעס.

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספאנדענט) אין דער סיים־געביידע איז שוין אנ־צוזעהן א שטארקע בעוועגונג פון פראווינצער־דעפוטאטען.

עס בעראטען זיך צווישן אלע סיים־קלובען. פ.פ.ס. און ס. ל. בעראטען זיך אויף זייערע זיצונגען וועגען זייער טאקטיק בעת דער איצטי־גער סעסיע און אויך וועגען זייערע דרינגענדע פאר־שלאגען, וואס זיי ווילן אריינטראגן באלד אויף דער ערשטער זיצונג.

די אלטרוימישע מאנומענטאלע געביידע „פארטא ניגרא“ איז טריער שטעהט אין געפאהר איינצופאלען

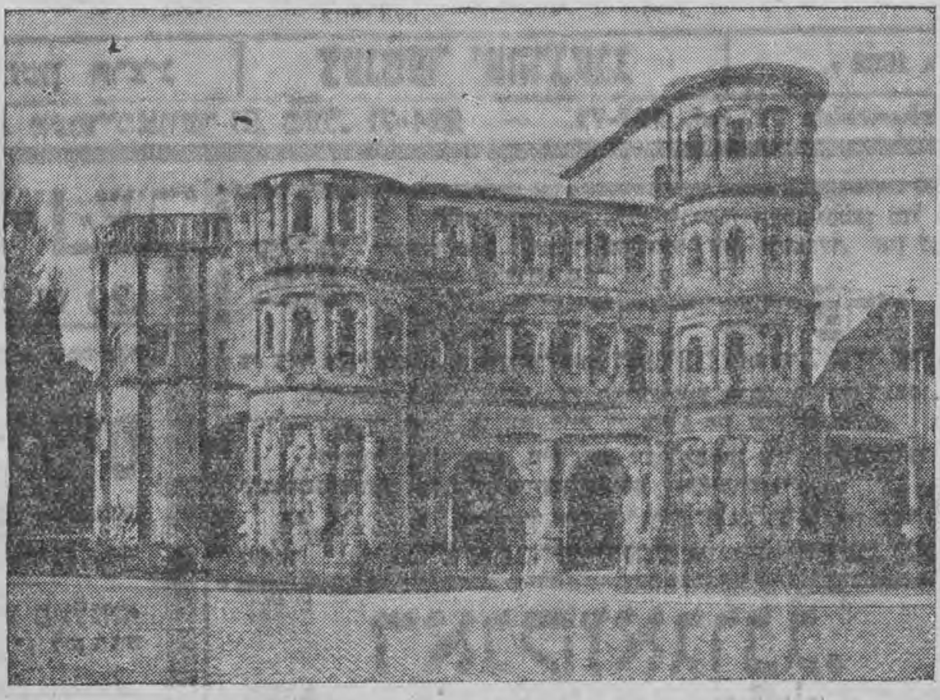

פראטעסט־רעזאלוציע געגען צוריקציהען דעם דעקרעט

צו ערלויבען האנדלען אום זונטאג

ווארשא, 31 (טעלעפאניש). די קאנפערענץ פון די פרעזעסן פון די יודישע סוחרים־פעראיינען האט זיך געענדיגט. ס'־זענען אנגענומען געווארן א גאנצע רייע רעזאלו־ציעס. צוו. אנד. איז אנגענומען געווארן א פראָ־טעסט־רעזאלוציע געגען צוריקציהען דעם דעקרעט וועגען ערלויבען צו האנדלען אום זונטאג. די רעזאלוציעס זענען איבערגעשיקט געווא־רען צום האנדעלס־ און פינאנץ־מיניסטעריום.

די אונרוהען אויף די אוניווערזיטעטען

וועלען שטרענג אונטערדריקט ווערען

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספאנדענט) נעכטען האט דער בילדונגס־מיניס־טער יענדזשעיעווסקי אפגעהאלטען א לענגערע קאנ־פערענץ מיט'ן באטשעלניק פון דער אפטיילונג פאר אקאדעמישע שולען ה' סטיפינסקי. ס'איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען די לעצטע געשעהעני־שען אויף די הויכשולען און וועגען דער מעגליכקייט אז עס זאל אויסברעכען א פראטעסט־שטרייק גע־גען פראיעקטירטען רעפארם פון געזעץ בנוגע הויך שולען.

מיניסטער יענדזשעיעווסקי האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו שליסען די שולען, אין וועלכער די צוהערער וועלען פערשטרייקען.

אין דער בעציהונג צו די אקאדעמיקער, וועל־כע וועלען ארעסטירט ווערען דורך דער פאליציי, דארף אנגעווענדעט ווערען געריכטליכע רעפרעסיעס, דורך צוציהען צו פערזענטווארטליכקייט די שולדי־גע און צוצונעהמען די מיליטערישע הנחות ביי די אקאדעמיקער, וועלכע געניסען פון „אדראָ־טשעניעס“.

א באנקעט לכבוד דעם הויך־קאמיסאר סער וואוקאפ אין לאנדאן

לאנדאן (י.ט.א.)

אין אנגלא־פאלעסטיין־קלוב איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' נארמאן בענטוויטש פארגעקומען א באנקעט לכבוד דעם הויך־קאמיסאר פון א"י סער ארטור וואוקאפ. אין דעם באנקעט האבען זיך צוו. אנד. בעטייליגט סער הערבערט סעמיועל, ראבערט וואלעי קאהען, סער פיליפ סארטאג. ד"ר וויצמאן האט געהאלטען א בעגריסונגס־רעדע, אין וועלכער ער האט געשילדערט די שווערע לאגע פון יודישען פאלק אין די גלות לענדער, אונטערשטרייכענדיג, אז די איינציגע האפנונג איז פערבונדען מיט א"י.

נאך דעם האבען געהאלטען רעדעס לארד מעל־טשעט און פרעזידענט נחום סאקאלאוו.

סער וואוקאפ האט זיך בעגרעניצט מיט א קורצער רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז ער נעהמט נאהענט צום הארצען דעם גורל פון דער א"י בעפעלקערונג.

דער פארזיצער נארמאן בענטוויטש האט אין זיין שלום־רעדע בעטאנט, דאס צוליב דער אפיציע־לער שטעלונג פון ה' וואוקאפ, איז נישט געווען צו ערווארטען, אז ער וועט ברייט ארומרעדען די לא־גע אין א"י.

פער'משפט דעם מערדער

פון דירעקטאר פון דער זשירארדאווער פאבריק

ווארשא, 31 (טעל.)

נעכטען האט זיך פערענדיגט דער פראצעס געגען בלאכאווסקי, וועלכער האט דערמארדעט דעם דירעקטאר פון דער זשירארדאווער מאנופאקטור גאסטאן קעהלער.

עס האבען גערעדט דער פראקוראר און די פערטיידיגער און עס איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל לויט וועלכען בלאכאווסקי איז פער־משפט געווארען אויף 5 יאהר תפיסה.

פראפ. איינשטיין וועגען די אויפגאבען פון דער יוד. ערציהונג

ניו־יארק, (יט"א) די טעג איז ערשינען דער ערשטער נומער פון „דזשואיש קארענט איר־ווענטס“ — א וואכענבלאט פאר דער יודישער יוגענד אין אמעריקא, וואס ווערט ארויסגעגעבן דורך דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור.

דאס נייע וואכענבלאט פערעפענטליכט א בריף פון פראפ. אלבערט איינשטיין, אין וועלכען דער גרויסער געלעהרטער שרייבט פאלגענדעס: „עס איז זעהר וויכטיג, אז עס זאל געמאכט ווערען א פער־זוך צו פעראינטערעסירען די יוגענד מיט די פראָ־בלעמען, וואס זענען נוגע יודען. די „דזשואיש קאַ־רענט איווענטס“ וועט טון א גרויסע זאך דורך ווידמען זיך דער דאזיגער אויפגאבע.

„עס איז וויכטיג נישט נאר פאר דער צוקונפט פון יודישען פאלק, וואס נויטיגט זיך אומעטום אין פעראייניגונג און צוזאמענארבייט, נאר נאך מעהר פאר דער קולטיווירונג פון אן אינטערנאציאנאלען גייסט, וואס ווערט אומעטום בעדראהט דורך עגאיסטישן נאציאנאליזם.

זייט דער צייט פון די נביאים בעשטעהט דער דין איינע פון די גרעסטע מעגליכקייטען פאר אונ־זער פאלק, וואס איז צושפרייט איבער דער גאנ־צער וועלט און איז פעראייניגט דורך אלגעמיי־נער טראדיציע“.

דער דייטשער דעלעגאט צו דער וועלטווירטשאפטס־קאנפערענץ פאסא

געענדיגט דעם פעקער־ארביי־טער־שטרייק אין ווארשא

ווארשא, 31 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספאנדענט) היינט האט זיך פערענדיגט דער בעקער־ארבייטער־שטרייק. נאכדעם ווי עס איז געקומען צו א פערשטענדיגונג צווישען די ארבייטער און ארבייטסגעבער.

די רעגירונגס־ענדערונג אין רומעניען און די יודען

בוקארעשט, (יט"א) דער נייער רומעני־שער קאבינעט מיט ד"ר יוליו מאניו בראש איז מיט סימפאטיע בעגריסט געווארען דורך דער יו־דישער בעפעלקערונג אין רומעניען. די נייע מי־ניסטארען האבען א שם פון אויפריכטיגע דעמא־קראטען, פון וועלכע מען דארף ערווארטען, אז זיי וועלען אפהיטען די גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער און די זיכערהייט אין לאנד. אין צוזאמע־האנג מיט'ן איבערנעהמען דעם אמט פון אויסערן מיניסטער דורך ניקאלאי טיטולעסקו ווערט אין די יודישע קרייזען בעטאנט, אז דער דאזיגער רעפרע־זענטאנט פון מלוכה־מאן האט נישט נאר אין גע־שפרעך מיט פיהרענדע יודישע פערזענליכקייטען א־רויסגעוויזען פולע פערשטענדניש פאר די יודישע פראבלעמען, נאר ער האט אויך אקטיוו מיטגעווירקט אויף דער אינטערנאציאנאלען באריען פאר דער בע־פרידיגונג פון די יודישע אספיראציעס.

די ענדגילטיגע שטעלונג פון די יודיש־פאלי־טישע קרייזען צו דער מאניו־רעגירונג וועט ערשט זיין מעגליך דאן, ווען עס וועט זיין בעקאנט, ווי בעציהט זיך די דאזיגע רעגירונג אין דער פראק־טיק צו די וויכטיגסטע פראגען, וואס זענען נוגע דער יודישער בעפעלקערונג, ווי די ארגאניזאציע פון יודישע קהלות און שול־וועזען. די לעזונג פון בירגערשאפטס־פראבלעם א.א.וו.

דער נייער דיקטאטאר פון צפון־כינע, גענעראל יו־סו־כונג

ד"ר דאווידזאהן מיט זיין משפחה פאהרען אפ קיין ארץ־ישראל

ווארשא, 31 (טעלעפאניש)

ד"ר דאווידזאהן מיט זיין משפחה פאהרען אין קורצען אפ קיין ארץ־ישראל.

אויפגעריסן אמוניציע־סקלאדעס

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.)

אין סאן אפאלא האט נעכטען אויפגעריסען א אמוניציע־סקלאד. צוויי מענשען זענען דערהרגעט געווארען און מעהרערע זענען פערוואונדעט.

אמעריקאנער יודען געשיקט דרייפערטעל מיליאן דאלאר

צו זייערע קרובים אין אייראפא פאר די לעצטע 9 חדשים

ניו־יארק, (יט"א) די איבערווייזונגס־ביורא „היאס“ האט ערלעדיגט 47,922 געלד־איבער־ווייזונגען אויף אן'אלגעמיינער סומע 774,100 דאלאר פון אמעריקאנער יודען צו די יורען אין אויסלאנד פאר די 9 חדשים פון לויפענדען יאהר ביז סוף סעפטעמבער.

אין משך פון דעם זעלבען פעריאד זענען אריינגעקומען אין די פעראייניגטע שטאטען נישט מעדר ווי 3.401 יודישע עמיגראנטען. דער „היאס“ האט אבער געמוזט פערגרעסערען אויף 50 פראצ. זיין ארבייט, כדי צו קומען צו הילף די ארבייטס־לאזע און היימלאזע יודען אין אמעריקע. פאר דער בעריכטס־צייט האט דער „היאס“ ארויסגעגעבען 343.325 אומזיסטע מיטאגען, דערפון מעהר ווי א העלפט אין ניו־יארק.

Dr. med. Alfred Fischer
כירורגישע און פרויען־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 292, נעבען גייער'ס רינג
טעלעפאן 164-37,

DR. MED.
B. WINDZBERG
כירורגיע
און פרויען־קראנקהייטען
אלעע 1־טער מאי 16
טעל. 123-48
נעמט אן פון 1—2 און 6—8

ברכה חמה שלוחה
להח' יוסף יצחק פרנקל
לארושיו את ב"ל מרת מלכה פנצר
הברי הלשכה הציונית בלודז.
9699

אויפרעגונג צווישען אמעריקאנער סטודענטען אין וויען

זיי פאדערען גענוגענדע שוץ-גאראנטיעס פון דער עסטרייכישער רעגירונג

וויען, (יט"א) א שטארקע אויפרעגונג צווישען די אמעריקאנער סטודענטען אין וויען רופט ארויס די ווייטערדיגע העצע פון דער וויענער היטלעריסטישער פרעסע, וועלכע שטויסט צו ווייטערדיגע עקסצעסען. די היטלעריסטישע פרעסע פערעפענטליכט דערביי א סטאטיסטיק, וואס שטיצט זיך כלומרשט אויף אפיציעלע ציפערן. דאס צווישען אלע אמעריקאנער סטודענטען אין וויען זענען פארהאן בלויז 14 פראצ. ווירקליכע אמעריקאנער, די איבריגע דאגעגען זענען הויפטזעכליך יודען און טיילווייז משומדים אדער קאנפעסיאנסלאזע.

דער אמעריקאנער געזאנדטער אין וויען סטאקטאן האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון 25 אמעריקאנער סטודענטען, דערונטער אויך נישט-יודען, וועלכע האבען געפרעגט, צי האט די עסטרייכישע רעגירונג ערטיילט גענוגענדע שוץ-גאראנטיעס און צי דארפען זיי פערבלייבען אין וויען. דער געזאנדטער סטאקטאן האט איבערגעגעבען, אז די רעגירונג האט פערשפראכען צו זיכערען די רוה אויף די הויכשולען. אויב פאל אבער ווען די אונרוהען וועלען זיך [illegible] חזר'ען, וועלען די אמעריקאנער סטודענטען שנעל אן ארגאניזירטען ווידערשטאנד און וועלען פערלאזען די עסטרייכישע הויכשולען.

נאכדעם איז אין בנין פון אמעריקאנער געזאנדשאפט פארגעקומען א שטורמישע פערזאמלונג פון די אמעריקאנער סטודענטען, אויף וועלכער עס איז פילמאל ארויסגעדריקט געווארען אונצופרידענהייט צוליב די אונגענוגענדע רוה-גאראנטיעס מצד דער עסטרייכישער מאכט. צום סוף איז בעשלאסען געווארען אפצווארטען ביז די ערשטע טעג פון נאוועמבער און אויב די שטודיום-פרייהייט וועט די אמעריקאנער סטודענטען נישט געזיכערט ווערען, וועלען זיי זיך צוריקקעהרען קיין אמעריקא אדער זיי וועלען אריבערפאהרען אין אנדערע לענדער.

דאס פרעזידיום פון דער וויענער קהלה האט בעזוכט דעם בילדונגס-מיניסטער ריגעלען און איהם איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען די לעצטע געשעהענישען אויף די הויכשולען. ריגעלען האט פערזיכערט דער דעלעגאציע, אז די רעגירונג וועט זיך בעמיהען צו בעשיצען אלע פרעמדע סטודענטען אהן אונטערשיד, סיי איגלענדער, סיי אויסלענדער.

ריזיגע שרפה פון א צוקער-פאבריק אין באלטימארע (אמעריקע)

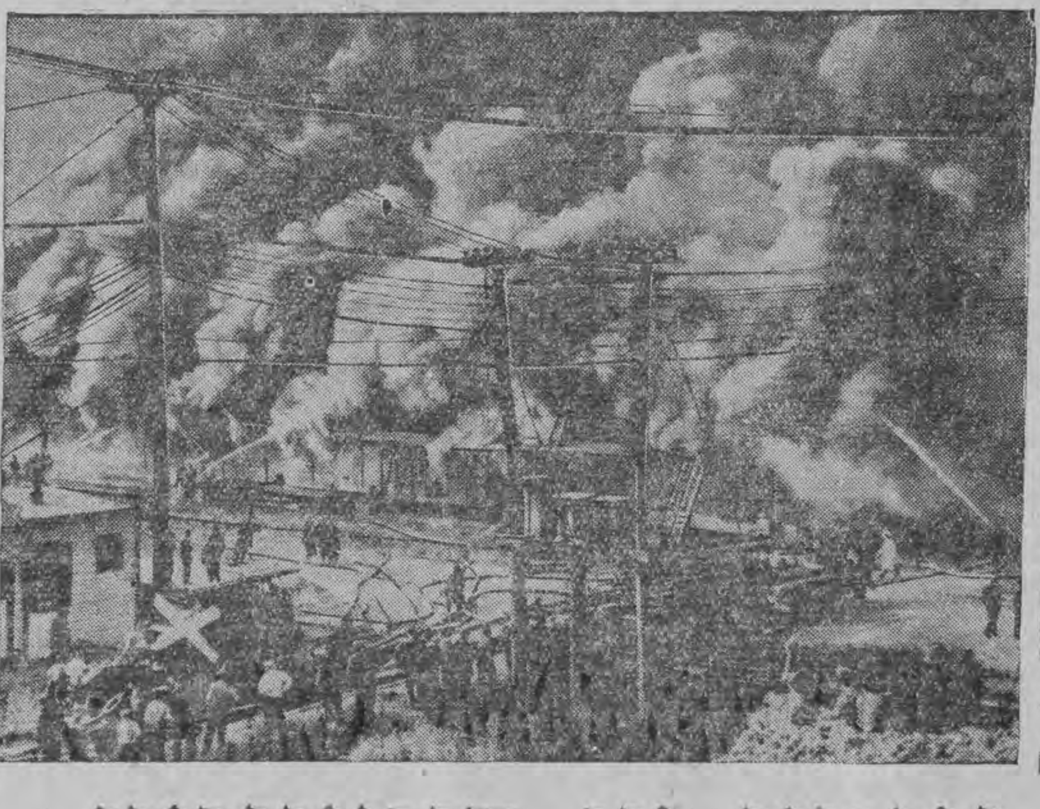

פוילישע נאטע צו רומעניען

בוקארעשט, 31 (ספ. טעל.) די פרעסע איז מודיע, אז די פוילישע באטשאפט אין רומעניען האט שבת איבערגעגעבען א נאטע דער רומענישער רעגירונג.

אין דער נאטע ווערט גערעדט וועגען רומענישסאוויעטישען פאקט און עס ווערט אנגעוויזען, אז דער פויליש-סאוויעטישער נישט-אנגריפס-פאקט וועט צוגעשטעלט ווערען דעם סיים צו בעשטעטיגען אויף איינע פון די נאהענטסטע זיצונגען.

די דאזיגע ידיעה דארף ערשט בעשטעטיגט ווערען.

300 חלוצים קיין ארץ-ישראל

ווארשא, 31 (טעלעפאניש).

היינט זענען אפגעפאהרען 300 חלוצים און עולים קיין ארץ-ישראל. זיך צו געזעגענען מיט זיי איז צו דער באהן געקומען אן עולם פון טויזענד פערזאן.

ווארשא, 31 (טעלעפאניש).

דער לייטער פון פאלעסטינע-אמט בארלאס, פאהרט היינט אפ צוזאמען מיט די חלוצים קיין ארץ-ישראל.

העריא אין שפאניען

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

פרעמיער העריא איז אין שפאניען אויפגענומען געווארען פון דער בעפעלקערונג זעהר ענטוזיאסטיש.

אויף דער גרעניץ-סטאציע אירון האבען דעם פראנצויזישען פרעמיער בעגריסט טויזענדער מענשען. מען האט איהם דערלאנגט בלומען און עס זענען געהאלטען געווארען רעדעס אין וועלכע מען האט אונטערגעשטראכען די פראנצויזיש-שפאנישע פריינדשאפט. אויף אלע סטאציעס, ביי וועלכע דער צוג האט זיך אפגעשטעלט האבען דעם פרעמיער בעגריסט מאסען-מענשען.

העריא קאנפערירט מיט נארמאן דייוויס

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

פרעמיער העריא האט שבת קאנפערירט מיטן אמעריקאנער דעלעגאט צו דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, נארמאן דייוויס.

נאכדעם האט נארמאן דייוויס קאנפערירט מיט'ן קריגס-מיניסטער פאול באנקור און אין אווענד איז ער אפגעפאהרען קיין גענף. אין די פאליטישע קרייזען שטעלט מען פעסט, אז העריא האט אינפארמירט דעם אמעריקאנער דעלעגאט וועגען די לאנדאנער אונטערהאנדלונגען און איהם פארגעשטעלט דעם פראנצויזישען פערזיכערונגס-און ענטוואפנונגס-פלאן.

א ספעציעלע אויפמערקזאמקייט האט העריא ארויסגעוויזען צום פירטען פונקט פון פראנצויזישען פלאן, וואס זעהט פאר א פערזיכערונגס-גאראנטיע מצד אמעריקע.

„זשורנאל" איז מודיע, אז נארמאן דייוויס האט געזאלט אויסדריקען זיין צופרידענקייט דערמיט, וואס דער פראנצויזישער פלאן לאזט איבער פאר אמעריקא פרייע העגר בנוגע דער גאראנטיע. „זשורנאל" ווייזט אויך אן, אז נאך דער דאזיגער קאנפערענץ שאצען די פאליטישע קרייזען אפטימיסטיש די מעגליכקייט צו רופען א קאנפערענץ פון 4 אדער 5 מלוכות.

ד"ר באלוקדושיטש

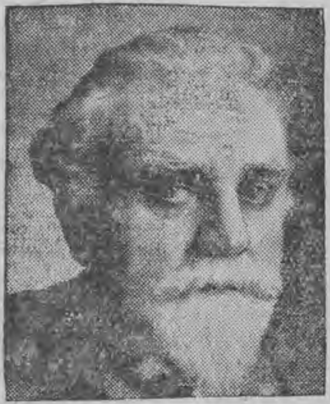

דער נייער פרעמיער פון יוגאסלאוויען

בערנארד קאהן אפגעפאהרען קיין בערלין

ווארשא, 31 (טעלעפאניש)

ד"ר בערנארד קאהן, ד"ר שווייצער און ארפאנאוויטש זענען היינט אפגעפאהרען קיין בערלין.

טויט-שטראף פאר א באהן-קאטאסטראפע אין סאוויעטען-רוסלאנד

מאסקווא, 31 (ספ. טעל.)

אין פראצעס פאר ארויסרופען א באהן-קאטאסטראפע אין לובלינא, האט דער טריבונאל פער עפענטליכט אן אורטייל, לויט וועלכען דער נאטשאלניק פון דער סטאציע בולאקאוו. איז אנערקענט געווארען פאר שולדיג אין דער קאטאסטראפע, ביי וואס 36 מענשען זענען אומגעקומען און 51 פערוואונדעט און איז פערמשפט געווארען אויף טויט דורך דערשיסען.

א שטורם אין פראנקרייך

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

אין צפון פראנקרייך איז נעכטען פארגעקומען א געוואלדיגער שטורם, וואס האט אנגעמאכט א גרויסען שאדען. מעהרערע פישער-שיפלעך זענען צושמעטערט געווארען.

ס'ווערט געזוכט א שותף
פון 20—30 טויזענד זל.
צו אן איינגעפיהרטע לאנגיעהריגע מעכאנישע פאבריק, וואס בעזיצט די נייעסטע מאשינען. די פאבריק איז טעטיג א גאנץ יאהר אויף 2 שיכטען. די סומע מיט פערדינסט געזיכערט. אפערטען אבצוגעבען אין אדמ. נ. פאלקסבלאט אונטער „שותף"

דער שנעלצוג באזעל — פאריז

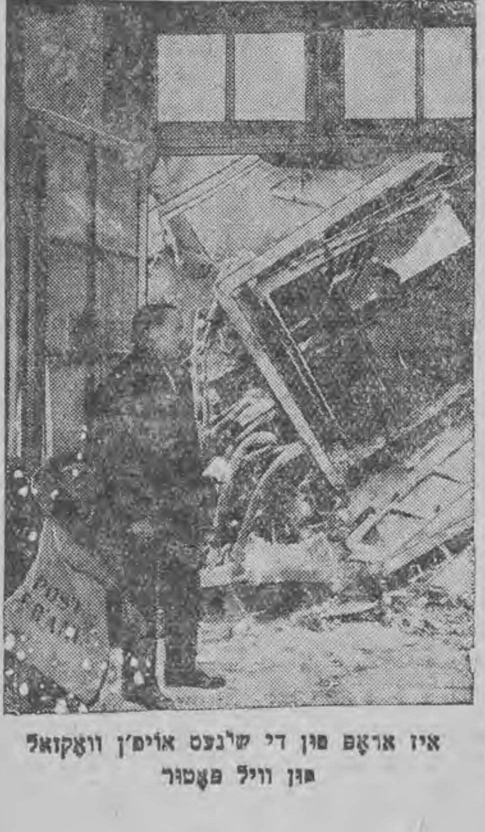

איז אראפ פון די שינעס אויפ'ן וואקזאל פון וויל פאטור

דער הונגער-מארש אויף לאנדאן

מיטינג פון די ארבייטסלאזע אויף א לאנדאנער גאס

לאדז. 1 נאָוועמבער 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז. 1 נאָוועמבער 1932

דער בעזוך פון רייכען פעטער

אונזער געמיטליכקייט האָט זיך צעראַיעט: ס'איז אַראָפּגעקומען קיין פּוילען דער רייכער פעטער, דער דזשאָינט-דירעקטאָר ד"ר בערנאַרד קאָן און אונזערע אויסגעלאָשענע אויגען האָבען זיך ווידער צופּינקעלט פון אויפגערייצטע האָפנונגען, אפשר האָט אונז דער פעטער עפּעס געבראַכט!

מיר ווייסען גאַנץ גוט, אַז דאָס לאַך אין אונזער עקאָנאָמיק איז אַזוי גרויס, אַז מ'וואָלט עס נישט געקענט פערשיטען אפילו מיט די פריהערדיגע גאָלדענע בערג פונ'ם „דזשאָינט" בפרט נאָך איצונד, ווען דער „דזשאָינט", אליין איז אַ אַנגעכדיגער יורד און לעבט נאָך מיט'ן גלאַנץ פון זיין געוועזענער עשירות. אָבער פאָרט זענען מיר דאָך דערצויגען געוואָרען אויף בטחון און אָפּטימיזם און אַליינאָפּנאַרעניש, און ווי קען עס סתם זיין, אַז דער פעטער זאָל קומען צו אונז מיט גאָר ליידיגע הענט? אַלעפאַלס אויסשטרעקען די הענט שאַדט דאָך קיינמאָל נישט...

מיינען מיר, אַז די התעוררות, וואָס איז געקומען מיט'ן בעזוך, דאַרפען מיר אויסנוצען אויף צו מאַכען ביי זיך אַליין אַ חשבון הנפש.

ס'איז קיין ספק נישט, אַז דער אַנוואוקס פון סאָציאַלע אינסטיטוציעס איז ביי אונז געקומען אין אַ גרויסער מאָס אַ דאַנק דער דאַמאָלסטדיקער ברייטגעביגקייט פונ'ם „דזשאָינט" מיט די לאַנד-מאַנשאַפטען. שפּעטער, ווען אַמעריקע איז געוואָרען האַרטליביק, די לאַנד-מאַנשאַפטען זענען איינגאַנצען אונטערגעגאַנגען און דער „דזשאָינט" איז איינגעשרומפּען געוואָרען, האָבען מיר אַריבערגעוואָרפען אונזערע האָפנונגען און פאָדערונגען אויף די מאַגיסטראַטען, קהלות און פריוואַטע נדבות. דאָ האָבען מיר ווייניג אויסגעפועלט, און די אינסטיטוציעס געפינען זיך דערביי אין צושטאַנד פון אונטערגאַנג.

נישט קיין סך אַנדערש איז די לאַגע פון אונזערע קאָאָפּעראַטיווע קרעדיט-אינסטיטוציעס. געשאַפען געוואָרען זענען זיי כמעט אַלע דורך'ן חסד פונ'ם דזשאָינט, פלוס לאַנדמאַנשאַפטען. שפּעטער, ווען קיין פרישע הילף איז שוין נישט צוגעקומען, האָבען די נישט געקענט קומען צו די היימישע פאַקטאָרען נאָך שטיצע. היות אָבער קרעדיט-געלטער ווערען דאָך נישט אויסגעפרעסט, נאָר דרייען זיך אַהין און צוריק, אין קאַסע און פון קאַסע, און היות ווידער דער „דזשאָינט" האָט אין די לעצטע יאָהרען אונטערגעכאַפּט דעם לאָזונג פון קאָנסטרוקטיווע הילף און קאָנצענטרירט זיין טעטיגקייט דער הויפּט אויף'ן קרעדיט-וועזען, — האָבען די דאָזיגע באַנק ■ון קאַסעס געקענט ווי ס'איז זשיפען.

איצט מוזען מיר רעווידירען אונזער איגענעם שטאַנדפּונקט, דער בעזוך פונ'ם רייכען פעטער דאַרף אונז אַ לעצטען מאָל אָנלערנען, אַז מיר האָבען זיך נישט אויף וועמען צו פערלאָזען, חוץ אויף זיך אַליין. נדן-געלד, ירושה-געלד און געוואונענע געלטער האָבען אַ טבע, צו צעשווימען, ווייל דער איינגענטימער פונ'ם דאָזיגען גרייט אָנגעקומענעם פערמעגען בעגעהט זיך מיט איהם צו לייכטזיניג און איבענאויפּיק. אָבער ווען דער מענש איז אָנגעוויזען אויף זיך אַליין, ווען ער ווייס, אַז וואָס ער וועט נישט אויסאַרבייטען מיט זיינע צעהן פינגער, וועט ער נישט האָבען, דאַמאָלסט וועט ער זיבען מאָל מעסטען איידער ער וועט אָפּשניידען, דאַמאָלסט וועט ער זיך גוט אַרומקוקען אין אַלע זייטען, איידער ער מאַכט אַ שריט.

די סאָציאַלע הילף מוז ביי אונז רעאָרגאַניזירט ווערען. די התחייבות'ן, וואָס דאַרפען ליגען אויפ'ן שטאַט, טאָרען מיר בשום אופן אַליין נישט טראָגען. ס'טאָר נישט זיין קיין פערענטפערונג, אַז ביי שטאַט וועלען מיר זיין שטיף-קינדער און זי וועט אונזערע נויטען נישט בעפרידיגען ווי געהעריג, מיר מוזען קעמפען פאַר אונזער גלייכשטעלונג און גלויבען, אַז מיר וועלען עס דערגרייכען, נישט אַליין זיך ענטמוטיגען, קוקען אויף אַלץ דורך שוואַרצע ברילען, כדי צו פערלענגערען בידים אונזער מיטעלאַלטערליכע אָפּגעגרענעצטקייט.

און וואָס שייך דער קרעדיט-הילף, האָבען מיר אוודאי היפּשע טעגלות צום „דזשאָינט", וועלכער האָט דעם קרעדיט פאַר'ן מיטעלשטאַנד איינגאַנצען פערוואָרלאָזט, ווי ער וואָלט שוין אין אָט דעם פּרט אינגאַנצען דערפילט זיינע היסטאָרישע התחייבותן.

און נישט ווייניגער ערנסט, אויב נישט נאָך מעהר, איז דאָס פּראָבלעם פון קליין-קרעדיט דורך די גמילות-חסדים-קאַסעס. דער „דזשאָינט" טאָר זיך מיט זיי נישט בעגעהען מיט דער האַרבקייט פון אַ פּרעמדען קרעדיטאָר, וועלכער האָט בלויז איין איינציגען ציל, אַז זיין פערמעגען זאָל בלייבען גאַנץ און פעסט. דער קליינער האַנדעל, דער יסוד פון דער יודישער עקאָנאָמיק, מוז מיט דער פולסטער ברייטקייט געשטיצט ווערען, מיט ברידערליכער האַנד מוזען נייע קרעדיט-שטראָמען אַריינגעפּומפּט ווערען אין די קאַסעס.

אָבער קיין שום הילף מן הצד וועט אונז נישט ברענגען דעם געהעריגען נוץ, כל-זמן מיר וועלען אַליין נישט ראַציאָנאַליזירען אונזער טעטיגקייט: געבען קרעדיט נאָך דעם, וואָס פערדינט עס, און דערצו אויסנוצען אַלע מיטלען, וואָס ליגען אין אונזער איגענעם רשות.

אַז אונזערע קרעדיט-אינסטיטוציעס וועלען שטיין אויף אַ פעסטען געשעפטליכען באָדען, אָן שום אַריינמיש פון פּאַרטיי-פּאָליטיק און גבאות-זוכעניש, וועלען מיר קענען קעמפען פאַר קרעדיט-הילף פון היימישע געזעלשאַפטליכע און פּריוואַטע פאַקטאָרען און דאַמאָלסט וועלען די אינסטיטוציעס בליהען און שפּעטער זיך איינגאַנצען קענען בעפרייען פון פרעמדער אַפּוטראָפּסות.

דער חשבון-הנפש קען אונז זיין וויכטיגסטענס אַזוי וויכטיג, ווי די פּאַקטישע הילף, וואָס מיר קענען בעקומען, ביידע צוזאַמען קענען אין אונזער געזעלשאַפטליכער אַרבייט אַריינברענגען דעם געזונטען לעבען.

פּ. ק.

יודישע אַרבייטער אין חרם

און די ראָל פון די רעוויזיאָניסטען אין א"י

וועגען די פערשאַרפטע בעציהונגען צווישען די אַרבייטער און אַרבייטסגעבער אין ארץ ישראל און וועגען דער ראָלע, וועלכע עס שפּילען דערביי די רעוויזיאָניסטען, שרייבט דאָס לעמבערגער „פרייע וואָרט", אָרגאַן פון די פעראייניגטע רעכטע פּועלי ציון און התאחדות:

אויף די גאַסען פון תל-אביב און ירושלים קומען פאָר טאָג-טעגליך געשלעגען צווישען אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער און רעוויזיאָניסטישע שטרייק-ברעכער. א גרופּע פון יודישע בוי-אונטערנעהמער אין תל-אביב האָט זיך פערמאָסטען אין א עפענטליכער פּראָקלאַמאַציע אַריינצולעגען אין חרם די אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער און צו ערקלערען, אַז אין זייערע אונטערנעהמונגען וועלען זיי קיינמאָל נישט אַנגאַזשירען קיין אַרבייטער וואָס זענען אָרגאַניזירט אין דער „הסתדרות העובדים" און אין „הפּועל המזרחי".

אויף דעם זעלביגען וועג איז אויך געגאַנגען דער ירושלים'ער ביסקוויט-פאַבריקאַנט פרומין, וועלכער האָט זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט אַנצוערקענען די פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציע פון זיינע אַרבייטער. אין ביידע פעלען אין תל אביב און אין ירושלים — האָבען זיך געפונען רעוויזיאָניסטישע שטרייקברעכער, וואָס האָבען געמאַכט יד-אחת מיט די אַרבייטער-פיינדליכע אונטערנעהמער, פאַר וועלכע די אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטערשאַפט איז א דאָרן אין אויג און וואָס וואָלטען וועלען האָבען צו טון מיט פערשקלאַפטע, וועהרלאָזע יודישע אַרבייטער, וואָס וועלען זיך לאָזען דריקען זייער שווער פערהאָרעוועטען אַרבייטס-לוין און פערלענגערען זייערע אַרבייטס-שעה'ן.

די לעצטע געשעהענישען אין א"י וואָלטען געדאַרפט זיין א דייטליכע וואָרנונג אויפ'ן אדרעס פון דער גאַנצער ציוניסטישער עפענטליכקייט. אין תל-אביב איז ערקלערט געוואָרען אַ באָיקאָט נישט נאָר געגען די אַרבייטער פון „הסתדרות", נאָר אויך פון „הפּועל המזרחי". דער קאַמף, וועלכען די רעוויזיאָניסטען פיהרען, איז נישט נאָר געווענדעט געגען דער אָרגאַניזירטער יודישער אַרבייטערשאַפט, נאָר געגען די העכסטע ציוניסטישע אינטערעסען, וואָס פאָדערען, אַז אין לאַנד זאָל הערשען רוה און אָרדנונג אין אַז אויפ'ן א"י'דיגען אַרבייטס-מאַרק, צו וועלכען עס וועלען באַלד אַריינשטראָמען נייע טויזענדער יודישע אַרבייטער, זאָל נישט זיין קיין אַנאַרכיע, וואו יעדער באַלעבאָסטעל זאָל קאָנ'ען שאַלטען און וואַלטען לויט זיין איגענעם איינזעהען.

ווער ס'האָט נאָך געהאַט וועלכע ס'איז נישט צווייפלען בנוגע דעם כאַראַקטער פון דער רעוויזיאָניסטישער אָרגאַניזאַציע אין א"י, דעם האָבען די לעצטע געשעהענישען געמוזט עפענען די אויגען. עס האָט זיך איצט אַביסעל אויסגעלייטערט אויפ'ן ציוניסטישען הימעל. עס בלאָזען איצט וואַרימע פּאָליטישע ווינטען אין לאַנד. עס שטראָמט איצט אַ גרעסערע יודישע עמיגראַציע. דאָס לאַנד האַלט זיך אין בויען. די רעוויזיאָניסטען, וואָס לעבען נאָר שטענדיג פון ציוניסטישע צרות, זענען געבליבען אָהן אַ שטאָך אַרבייט. האָט מען דעריבער אויף א ווייל אָפּגעשטעלט די נארישע פּאָליטישע העץ-אַרבייט און זיך גענומען האַנד מיט שאַרפמאַכערישע יודישע אונטערנעהמער אין תל-אביב און אין ירושלים צו ברעכען דאָס אָרגאַניזאַציאָנעלע געביי פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט. אָבער די טרחה פון די דאָזיגע פּאָליטישע פּיראַטען איז א אומזיסטיגע. דער יודישער אַרבייטער אין ארץ ישראל איז שוין פערטיג געוואָרען מיט גרעסערע שונאים, ווי דאָס הייפעלע פערפיהרטע רעוויזיאָניסטישע אַרבייטער. די אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטערשאַפט וועט גובר זיין אַלע איהרע שונאים, וואָס האָבען זיך פערמאָסטען אונטערצוגראָבען דעם אָרגאַניזאַציאָנעלען יסוד פון איהר גאַנצען קיום אין לאַנד: די הסתדרות העובדים הכללית, די רעוויזיאָניסטישע שטרייק-ברעכער וועלען אויך דאָסמאָל אַרויסגעהען פון דעם דאָזיגען קאַמף מיט דעם צייכען פון שאַנד אויף דעם קויפערנעם שטערן.

אויסשטעלונג פון דער פאַשיסטישער רעוואָלוציע

וויזט אַלע עטאַפּען, וועלכע דער פאַשיזם האָט דורכגעמאַכט

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פייערונגען, וואָס קומען פאָר איצט אין איטאַליען צוליב דעם 10-יעהריגען יובל פון דער פאַשיסטישער „ערובי", איז אין רוים געעפענט געוואָרען די טעג אַן אויסשטעלונג פון פאַשיזם.

אין פּאַלאַץ אויף וויאַ נאַציאָנאַלע האָט זיך געעפענט די אויסשטעלונג פון דער פאַשיסטישער רעוואָלוציע, וועלכע מען הויבט אָן צו פערעכענען נאָר אַ געשעהעניש פון גרויסער היסטאָרישער בעדייטונג. פיר גרויסע קלאַנעס, וואָס זענען בעצייכנט מיט עמבלעמען פון פאַשיזם בעראַהמען דעם איינגאַנג אויף דער אויסשטעלונג מיט גרויסע לויכטענדע בוכשטאַבען, לאָזונגען פון פאַשיזם — אין גייסט פון פעסטען גלויבען, פולער געהאָרכזאַמקייט און אונרחמנותדיגען קאַמף אין נאָמען פון דאָזיגען גלויבען.

„גלויבען, געהאָרכזאַמקייט און קאַמף" — דער לאָזונג איז געווענדעט נישט נאָר צו דער יוגענד, נאָר גילט אויך פאַר די פאַשיסטען פון אַלע שטופען, וואָס גלויבען הייליג אין דער גערעכטער זאַך פון מוסאָליני. פאַר די דאָזיגע גלויביגע זענען איינגעאָרדענט גרויסע זאַלען אָנגעפילט מיט רעליקוויעס, וואָס האָבען אַ שייכות צו דעם בירגער-קריג פון מערץ 1919 ביז אָקטאָבער 1922. פאַר די, וואָס גלויבען נישט, איז די אויסשטעלונג אַ דראָהונג אַ וואָרנונג פון דעם, אַז עס קאָן זיי טרעפען דער גורל פון די בעזיגטע פיינד. סאָציאַליסטען, דעמאָקראַטען און ליבעראַלען, אָדער קאַטוילישע פּאָליטיקער — אַלע זענען זיי דערשטיקט דורך מוסאָליניס זיג. ווענען זיי דערמאָנט מען דאָ, ווי וועגען בעזיגטע שונאים. העלדען זענען דאָ נאָר די געפאַלענע פאַשיסטען. זיי איז אויף דער אויסשטעלונג געווידמעט אַ גאַנצער זאַל. 17.000 דאָקומענטען אילוסטרירען יעדער געשעהעניש פון דער פאַשיסטישער געשיכטע, גלאָריפיצירען דעם פאַשיזם און זיין פיהרער מוסאָליני.

דער פאַשיזם איז ענטשטאַנען פון גייסט פון מלחמה. דאָס איז צו זעהען פון דעם איבערזיכט פון די זאַלען, וואָס זענען אין כראָנאָלאָגישער אָרדנונג אויסגעשטעלט. די אויסשטעלונג הויבט זיך אָן פון די עקספּאָנאַטען, וואָס בעציהען זיך צו דער „איטאַליענער וועגס פון מוסאָליני", צו זיין קאַמף פאַר'ן אַריינטרעטען פון איטאַליען אין קריג אויף דער זייט פון דער אַנטאַנט. אין נאָמען פון דעם קאַמף האָט מוסאָליני געדאַרפט אַרויסטרעטען פון די רייהען פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

אויף דער אויסשטעלונג איז פערהאַן אַ גרויסער פאָטאָמאָנטאַזש, וואָס שילדערט דאָס ערשטע יאָהר פון דער מלחמה. דאָ געפינט זיך אויך אַ פערגרעסערונגסבילד פון ערשטען נומער פון דער צייטונג „פּאָפּאָלאָ ד'איטאַליאַ" פונ'ם 15. נאָוועמבער 1914.

די אויסשטעלונג דעמאָנסטרירט, וואָס פאַר אַ גרויסע בעדייטונג עס האָט אין פּאָליטישען קאַמף די פרעסע אין די הענט פון אַ זשורנאַליסט, וואָס פאַר אַ קראַפט די צייטונג איז אין די הענט פון אַ מענשען, וואָס האָט מיט איהר ווילף ערשט'ן די מאַכט. דער וועג דורך דער איגענער צייטונג, דער זיג דורכ'ן וואָרט, וואָס ווירקט צו ערשט געדרוקט און נאָכדעם אַלס לעבעדיג אַרויסגעזאָגט וואָרט. פון זיין רעדאַקציאָנס-קאַבינעט האָט מוסאָליני אָנגעפיהרט מיט'ן קאַמף. ער איז אַרויס פון זיין מילאַנער רעדאַקציע, כדי צו געהען אויף רוים נישט בראש פון די פאַשיסטישע אָפּטיילונגען, נאָר אין וואַגאָן פון נאַכט עקספּרעס, כדי אָבצונעהמען דעם טעלעגראַפישען פאָרשלאַג פון קעניג איבערצונעהמען דעם אַמט פון מיניסטער פּרעזידענט.

אויף דער אויסשטעלונג געפינט זיך אַ קליינער מאָדעל פון אַ בעשיידענעם רעדאַקציאָנס-קאַבינעט אין מילאַן, פון וואַנען עס איז געקומען דער פאַשיזם.

אויף דער אויסשטעלונג דאָמינירט די פיגור פונ'ם „דוטשע" דער היסטאָרישער וועג פונ'ם פאַשיזם צו דער מאַכט איז זיין איגענער וועג, וואָס פיהרט דורך אַלע זאַלען פון דער אויסשטעלונג. מוסאָליניס לאָזונגען לויכטען זיך מיט גרויסע בוכשטאַבען פון אַלע ווענט. עס זענען פערהאַן דאָרט אַ סך פאָטאָמאָנטאַזשען, וואָס בעווייזען מוסאָליני'ן דעם רעדנער אין באַטער - גרויס און פערשידענע וויטרינעס ליגען זיינע האַנטשריפטען, דערונטער זיין איגענהענדיגער שטאַרק אויסגעבעסערטער פּראָיעקט פון סטאַטוט פאַר'ן פאַשיסטישען גרויסען ראַט. אין אַ בעזונדער'ן זאַל זענען פערהאַן די געגענשטאַנדען, וואָס ריהמען דעם פוטש פון ד'אַנונציאָ אין פיומע. בעזונדערע זאַלען זענען געווידמעט די בלוטיגע עפּיזאָדען, שטרייקען, שטראַף-עקספּעדיציעס און ענדליך דעם טריאומפאַלען מאַרש פון פאַשיזם.

די אויסשטעלונג מאַכט אַן אימפּאָזאַנטען איינדרוק און איז אינטערעסאַנט נישט נאָר פאַר די איטאַליענער.

—=:)X(:=—

דער הונגער-מאַרש פון פרויען קיין לאַנדאָן

פיל פון די פרויען האָבען איבערגעלאָזט זייערע קינדער אינדערהיים

צווישען די פיל גרופּען אַרבייטסלאָזע, וואָס האָבען מאַרשירט קיין לאַנדאָן, האָט זיך אויך געפונען אַ פּראָצעסיע פון 50 פרויען, וואָס האָבען בעשלאָסען צו פאָדערען פון דער רעגירונג אַ מעהר ענערגישע הילף פאַר די אַרבייטסלאָזע. פאַמעליך, מיט גרויסע שוועריגקייטען האָט זיך די פּראָצעסיע געצויגען איבער'ן וועג, אָפט אונטער אַ שלאָגרעגען, אין קעלט און נאַסקייט. דורכגעהענדיג איבער די גאַסען פון אַ שטאָט, האָבען זיי דעמאָנסטראַטיוו געשריגען: „מיר ווילען ברויט".

אין דער פּראָצעסיע האָבען אַנטייל גענומען פרויען פון פערשידענע עלטער, אָנהויבענדיג פון דער 63 יעהריגער „באַבעשי" ביז צו דער 16 יעהריגער מערי רורק. אַן אַרבייטערין פון ליווערפּול, וועלכע איהרע חברטאָרינס רופען „בעפי".

זיי ענטקעגען איז אַרויסגעפאָהרען אַ מיטאַרבייטער פון דער צייטונג „דיילי עקספּרעס" וואָס האָט געוואָלט כאַפּען אַ שמועס מיט די דעמאָנסטראַנטקעס דאָס האָט זיך איהם נישט איינגעגעבען. שמועסען מיט זייטיגע איז פערבאָטען, אַזוי איז די שטרענגסטע פּאָראָרדנונג פון דער אָנפיהרערין. די אָנפיהרערין אַליין אָבער זאָגט זיך נישט אָפּ פון אַ געשפּרעך מיט'ן זשורנאַליסט און דערצעהלט איהם, אַז דער געדאַנק וועגען אַ הונגער מאַרש אויף לאָנדאָן איז איהר שוין לאַנג געקומען אין קאָפּ אַריין, נאָך אין מאַי האָט זי איהם געוואָלט איינאָרדנען, אָבער ערשט איצט האָט זיך איהר עס איינגעגעבען דעם געדאַנק צו רעאַליזירען.

פאַרוואָס אָבער נעהמען אַנטייל אין מאַרש, פון די פרויען וועלכע אָרגאַניזירט זיך שוין עטליכע חדשים, פון אַלע אַרבייטסלאָזע נאָר 50 פרויען? די אָנפיהרערין ערקלערט, אַז דאָס איז איינפאַך: אַ סך פרויען קאָנען נישט פערלאָזען זייערע היימישע פליכטען, צו ווירטשאַפט, איניגע זענען צו שוואַך אין געזונד, כדי אונטערצונעהמען אַזאַ שווערע און ווייטע רייזע.

און דאָך האָבען זיך פאַר די שוועריגקייטען פון דער רייזע נישט אָפּגעשראָקען די „באַבעשי" נישט די „בעפי" דורק, נישט אַ פרוי, וועלכע האָט איבערגעלאָזט אין דער היים אין נאָטיבג העם איהר קינד פון 11 חדשים אונטער'ן שוץ פון אַ שכנטע און איהר עלטער קינד מיט'ן אַרבייטסלאָזען מאַן.

די דעמאָנסטראַנטקעס רופען איינע די אַנדערע מיט'ן נאָמען „חבר'טע" און ווען זיי קומען אַריין אין אַ שטאָט ציהען זיי אַרויס אַ פאָהן מיט קאָמוניסטישע לאָזונגען. אין גאָרטנזעמפּטאָן. אויפ'ן דינג-מאַרק האָבען זיי איינגעאָרדענט אַ מיטינג „מיט'ן אַנטייל פון חברטע לילי אועב פון בירמינגהעם", אַ גרויסע צושויבערטע פרוי, וועלכע האָט מיט התפּעלות דערצעהלט וועגען איהר בעזוך אין סאָוויעט-רוסלאַנד. ווען זי האָט פערענדיגט, האָט זי פאָרגעלעגט די אַנוועזענדע, פרויען מיט קליינע קינדער אויף די הענט, און מענער, וועלכע זענען געווען אַנגעטון נאָך אָרימער ווי די דעמאָנסטראַנטקעס אַליין, מען זאָל זינגען די „רויטע פאָהן". קיין שטאַרקען ענטוזיאַזם האָט דער פאָרשלאַג נישט אַרויסגערופען. דעם כאָר האָבען אונטערגעהאַלטען ביים אַרויסגעהען פון נאָרטזעמפּטאָן די דעמאָנסטראַנטקעס אַליין, וועלכע האָבען געזונגען דעם „אינטערנאַציאָנאַל" און די „רויטע פאָהן".

ווען די אַנטיילנעהמערינס פון הונגער מאַרש זענען אוועק אויף אַ געוויסען שטח ווייט פון דער שטאָט הערט דאָס זינגען אויף, די מידע הענט לאָזען אַראָפּ די פלאַקאַטען, די „באַבעשי" האַלט נישט אויס און זעצט זיך צו אויפ'ן ברעג פון וועג, זי איז איינגאַנצען אָהן כוחות, זי קאָן אַפילו נישט צוגעהען ביז צו דעם האָטעל, וואָס געפינט זיך נישט ווייט אויפ'ן וועג, און וואו די דעמאָנסטראַנטקעס האָבען בדעה זיך אָפּצושטעלען און טרינקען אַ גלאָז טיי. עפּעס אַן אַרבייטסלאָזער שאַפער העלפט דער באַבעשי זיך אויפהויבען און טראָגט איהר זאַק מיט זאַכען.

אַ קליינער אָפּרוה און ווייטער גייט ווידער אַריין קיין לאַנדאָן.

גראַף פּאָטאָצקי און זײַן חבר זאַרעמבאַ

פון צבי כשדאי

(ס ו ף).

זײַן פרוי האָט וועגען דעם גאָרנישט געוואוסט אין די גאַנצע צײַט, וואָס ער איז צוזאַמען מיט זײַן קינד געלעגען בסודי סודות קראַנק אין איינעם פון די צימער אין זײַן פּאַלאַץ האָט זײַן פרוי אויסגעקוקט אויף איהם, אַז ער זאָל זיך אומקעהרען פון זײַן כלומרשטער רײַזע...

ווען זאַרעמבאַס פרוי האָט זיך דערוואוסט, אַז איהר מאַן מיט'ן קינד האָבען זיך מגייר געווען און זיי ליגען קראַנק אין פּאַלאַץ, האָט זי געחלשט און איז געפאַלען אין מיטען גאַס. זי האָט זיך שטאַרק בעשראָקען, ווײַל זי האָט גערעכענט, אַז אויך אין אַמסטערדאַם איז אַזוי ווי אין פּוילען — ליטע, פערבאָטען אָנצונעמען דעם יודישען גלויבען. ווען מ'האָט איהר אָבער בעטרייסט און דערציילט, אַז דאָ איז קיין שום סכנה נישט פאַראַן זיך עפענטליך מגייר צו זײַן, האָט זי געבעטען, אַז מ'זאָל אויך איהר מגייר זײַן.

ווען זאַרעמבאַס פרוי האָט זיך מגייר געווען האָט איהר זאַרעמבאַ מגלה געווען, אַז ער וויל איהר גט'ן און נעמען אַ כשר'ע יודישע טאָכטער, וואָס תורתה ולידתה איז געווען בקדושה און אויך זי די פרוי זײַנע זאָל חתונה האָבען מיט אַ ריכטיגען יודען און דורכדעם וועלען ביידע געהייליגט ווערען...

אַז די פרוי זײַנע האָט דערהערט אַזעלכע רייד, האָט זי זיך שטאַרק איבערגעשראָקען און אַ זאָג געטון צו איהר מאַן:

— הער זיך נאָר אײַן, וואָס איך האָב געלערנט: צוויי חברים האָבען מעהרערע טעג געבלאָנדזשעט און זענען געווען אין גרויס סכנה. זיי האָבען געוויינט און מתפלל געווען צו גאָט ביז זיי האָבען געפונען דעם ריכטיגען וועג גרויס איז דאַן געווען זייער שמחה, רופט זיך דאַן אָפּ איינער צום צווייטען: איצט אַז מיר האָבען געפונען דעם ריכטיגען וועג וועלען מיר זיך שיידען. ענטפערט איהם דער צווייטער חבר: צי דען טוט מען אַזוי? ווען מיר האָבען געבלאָנדזשעט, זענען מיר געגאַנגען צוזאַמען און איצט, אַז מיר זענען אַרויף אויפ'ן וועג — זאָלען מיר זיך שיידען? — ניין! צוזאַמען זענען מיר געווען אין אַ צרה און צוזאַמען וועלען מיר זיך איצט אויך פרייען.

די דאָזיגע רייד האָבען שטאַרק געווירקט אויף זאַרעמבאַן און ער איז מיט איהר אַוועק צו די רבנים און איהר מקדש געווען כדת משה וישראל. מעהרערע יאָהרען האָבען זיי געלעבט אין אַמסטערדאַם און דערנאָך עולה געווען קיין ארץ־ישראל, וואו זיי זענען געשטאָרבען אין טיפען עלטער.

ניט אַזוי אָבער פערענדיגט זײַן לעבן פּאָטאָצקי, ער איז נישט געשטאָרבען מיט קיין נאַטירליכען טויט — אויף קידוש־השם האָט ער אויסגעהויכט זײַן נשמה.

נאָכדעם ווי ער האָט זיך מגייר געווען אין אַמסטערדאַם און האָט בעקומען דעם נאָמען אברהם בן אברהם, האָט ער אָנגעהויבען אַרומצורײַזען, פריהער קיין ארץ ישראל, דערנאָך אין מצרים, איטאַליען, גריכענלאַנד, סערביען, עסטרייך און דײַטשלאַנד ביז ער איז געקומען קיין ליטע און דאָרטען זיך בעזעצט אין דעם קליינעם שטעטעלע איליע, אין ווילנער קרייז וואו ער איז געזעסען טאָג און נאַכט אין בית־המדרש על התורה והעבודה. די שטעטעלדיגע אײַנוואוינער האָבען איהם גערופען „דער גר צדק", כאָטש ער האָט קיינעם נישט מגלה געווען זײַן סוד.

פונוואַנעט האָבען די איליער תושבים זיך דערוואוסט, אַז ער איז אַ „גר צדק" — דאָס איז נאָך ביז הײַנט צו טאָג געבליבען אַ רעטעניש. מ'איז זיך משער, אַז זײַן מאָדנער אויסזעהען און די אויסערליכע סימנים פון פירשטענטום, וואָס זענען געווען קענטיג אויף איהם אין אַ געוויסער מאָס, האָבען דעם סוד מגלה געווען.

און אַ פויגעל פון הימעל האָט פערשפּרייט דעם קול, אַז דער דאָזיגער „גר צדק" וואָס זיצט אין בית המדרש איז נישט קיין אַנדערער ווי דער יונגער פירשט פּאָטאָצקי, וועלכער איז מיט יאָהרען צוריק פערפאַלען געוואָרען. די יודען האָבען דעם דאָזיגען סוד נישט מגלה געווען ביז עס האָט פּאַסירט אַ מעשה.

אַמאָל האָט אַ יונגעל, אַ שטיפער שטאַרק דערצאָרנט דעם גר אין בית־המדרש. ער האָט אויף איהם אייניגע מאָל אָנגעשריגען, אַז ער זאָל נישט „איבערקעהרען די וועלט" און נישט שטיפען אין בית־המדרש, ווען דאָס יונגעל, אַ שניידערס אַ זוהן, האָט איהם זייער גראָב און מיט העזה געענטפערט און נאָכמעהר געשטיפט האָט דער גר צדק אויסגערופען פאַר אַלע אַרומיגע: „איך בין זיכער, אַז דער ממזר־יונג וועט נישט אויסלעבען זײַנע יאָהרען אַלס יוד וויבאַלד, אַז ער איז אַזאַ חצוף איז ער זיכער אַ „ממזר"."

די דאָזיגע רייד זענען אויך דערגאַנגען צום יונגעלס פאָטער, דעם שניידער וועלכער איז גלייך אַוועק צום שר פון שטאָט און דערציילט איהם די מעשה מיט'ן גר צדק, מ'האָט פּאָטאָצקי'ן גלייך געבונדען אין קייטען און אַלס אַרעסטאַנט אָפּגעשיקט קיין ווילנא וואו די ריכטער און די שרים האָבען אין איהם דערקענט דעם יונגען פירשט פּאָטאָצקי, וועלכער איז מיט יאָהרען צוריק פערפאַלען געוואָרען.

אַ סך האָבען זיך געמיט און משתדל געווען די הויכע בעאַמטע פּאָטאָצקי'ן צוריקצוברענגען צום קריסטענטום ער האָט אָבער קיינעם גאָרנישט געענטפערט, אין טורמע זענען צו איהם געקומען גלחים און בישאָפען, דער הויפּט בישאָף פון פּוילען ווי אויך ספּעציעלע שלוחים פון רוים — נישט די גייסטליכע און נישט די קרובים האָבען אויף איהם געקענט ווירקען.

אַ גאַנץ יאָהר איז ער אָפּגעזעסען אין טורמע און געליטען צרות און פּײַן. זײַנע קליידער האָט ער די גאַנצע צײַט נישט איבערגעביטען און פערשידענע ווערים און רמשים האָבען בעדעקט זײַן קערפּער. פּאָטאָצקי האָט אָבער מקבל געווען באהבה די יסורים און פלעגט זאָגען, אַזוי ווי ער וואָלט רעדען צו די קריכענדיגע בעשעפעניששען: „עסט, עסט מײַן פלייש, על חטא, וואָס איך האָב געזינדיגט מיט פערבאָטענע מאכלים און מיט טרפות"...

ווען די הייליגע גייסטליכע און בישאָפען האָבען געזעהען, אַז זיי קענען אויף איהם נישט ווירקען, האָבען זיי איהם גענומען פּײַניגען, אַזוי ווי אין די צײַטען פון דער שפּאַנישער אינקוויזיציע. אַזוי ווי פּאָטאָצקי האָט אָבער געזידעלט זיי און זייער משיח האָט מען גוזר געווען אַרויסצושנײַדען איהם דעם צונג פון מויל און דערנאָך איהם פערברענען לעבעדיגערהייט.

דאָס איז געווען דעם צווייטען טאָג שבועות פון יאָהר תק"ט (1749)—פּאָטאָצקי איז דאַן אַלט געווען דרײַסיג יאָהר.

אַ שרעק איז דאַן אָנגעפאַלען אויף די יודען פון ליטע בפרט אויף ווילנע. די געמיינדע־פיהרער האָבען שטרענג אָנגעזאָגט, אַז אין דאָזיגען טאָג זאָל קיינער נישט אַרויס פון שטוב, ווײַל גרויס איז דער כעס פון די גויים אויף דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס דער גר צדק האָט זיך דערלויבט אַזוי אָפּצולאַכען פון דער נישט יודישער אמונה.

מעהר נישט איין יוד, ר' אליעזר סי־קיש, וועלכער איז געווען ענליך צו אַ קאַטוילישען גייסטליכען האָט זיך אָנגעטון גוישע קליידער און איז מיט מסירת נפש צוגעקומען צום תליון און האָט פאַר שוחד אַרויסבעקומען פון איהם אַ פינגער און אַביסעל אַש, וועלכע זענען דערנאָך געבראַכט געוואָרען צו קבר־ישראל אויפ'ן אַלטען בית־עלמין, וואו ס'געפינט זיך עד־היום זײַן קבר.

ביז הײַנט צו טאָג ווערט אין דער גרויסער ווילנער שוהל יעדען צווייטען טאָג שבועות אײַנגעאָרדענט אַ הזכרה פאַר דער נשמה פון דעם הייליגען גר צדק אברהם בן אברהם.

טראַגעדיע פון יודישן קינד אין דײַטשלאַנד

פון ד. טשאַרני

וועגן אַ יודישער קינדער־טראַגעדיע, וואָס איז טיפּיש פאַר אַלע אַנדערע יודישע קינדער־טראַגעדיעס אויף דער דײַטשער פּראָווינץ דערציילט אונז אַ טאָג־בוך פון אַ יודיש־דײַטשן גימנאַזיסט, וואָס איז באַגאַנגען זעלבסטמאָרד אונטער'ן דרוק פון דער אַנטי־סעמיטישער העצע מצד דער דײַטשער שול־יוגענד.

דאָס דאָזיגע שוידערליכע טאָג־בוך פון פופצעהן־יעהריגען יודישען יונגעל איז באַר וואָס פּובליצירט געוואָרען דורך דעם באַקאַנטען דײַטש־קאַטוילישען דיכטער און ראָמאַניסט יאָזעף־מאַריאַ פראַנק.

אין זײַן לעצטען בוך „דאָס פאָלק אין פיבער" האָט פראַנק אַרײַנגעפלאָכטען דאָס אויבענדערמאָנטע טאָג־בוך, פונ'ם יונגען יודישען זעלבסטמערדער יעקב ראָזענבוים, וועלכער איז קוים אַלט געווען זעכצעהן יאָהר, ווען ער איז באַגאַנגען זעלבסטמאָרד, נישט קענענדיג מעהר אויסהאַלטען די רדיפות געגען איהם מצד זײַנע נישט־יודישע שול־קאַמעראַדען.

דאָס טאָג־בוך הויבט זיך אָן פון דעם טאָג, ווען דער יונגער יאַקאָב קעהרט זיך אום פון דער זומער־וואוינונג בײַ דער באָבען צוריק אַהיים און ווען ער דערקענט נישט מעהר די אייגענע חברים, דינגע, מיט וועמען ער האָט צוזאַמען געלערנט און געשפּילט זיך.

ריכטיגער געזאָגט, זאָגען זיך אָפּ יאַקאָבס דײַטשע שול־חברים צו דערקענען זייער יודישען שול־קאַמעראַד און דער קליינער יאַקאָב פערשרײַבט אין טאָג־בוך אָט וואָס:

„שוין אויפ'ן הויף פון דער גימנאַזיע האָב איך געטראָפען מײַן נאָהענטסטען פרײַנד ערין — דעם זוהן פון שטאָטישען פּראָקוראָר — און איך האָב איהם וואַרים בעגריסט. ס'האָט זיך מיר שטאַרק געוואָלט דערציילען איהם די אײַנדרוקען פון מײַן זומער־וואוינונג בײַ דער באָבען — ער האָט מיך אָבער באַגעגענט, דער חבר מײַנער, זעהר קאַלט און נישט ענטפערענדיג אויף מײַן גרוס, — האָט ער זיך אויסגעדרעהט צו מיר מיט דער פּלייצע און איז פערשוואונדען געוואָרען.

„אַרײַנקומענדיג אין קלאַס האָב איך באַלד בעמערקט, ווי אַלע מײַנע שול־חברים לאָזען אַראָפּ די אויגען און מאַכען זיך נישט זעהענדיג. פּלוצים אָבער קומט צו מיר צו איינער פון די חברים, גיט מיר אַ שטויס אין ברוסט און אַ שרײַ אויס אויפ'ן גאַנצען קלאַס:

— יודען האָבען דאָ נישט וואָס צו טון, מענטש

(ווייטער זעה 9־טע זייט).

קאַפּיטאַן לערבאַס

פון מאַריאַ וויעלאָפּאָלסקאַ

איבער די גאַלינאָוויעצקע בלאָטעס האָט זיך פאַרפּגעלאָזט דער טויט. ווײַט אַוועק האָט זיך צעברומט דער וואַלד, זיך געזעגענט מיט אומגעקומענע.

דאָס שיסערײַ האָט געריסען די אויערען. האַרמאַטען־קוילען האָבען זיך געטראָגען צווישען די בראָנזענע בלעטער און ווי מיט בעזימער זיי נעקעהרט מיט רציחה.

פון מאָל צו מאָל האָט אַ פײַערדיגע ראַקעטע דורכגעריסען די לופט. איבערגעשראָקענע פערד האָבען זיך צעהירזשעט מיט אַ געוויין, וואָס האָט זיך אויסגעמישט מיט'ן אויסטערלישען געשרײַ פון מענשען.

צווישען די אומגעהויערע געשרייען זענען מענשען שטיל אומגעקומען, אויסגעהויכט דעם לעצטען אָטעם. בלויז די ערד האָט געקרעכצט, איז פול געווען מיט ווידער־קולות און ס'איז שווער געווען צו זאָגען, נאָך וועמען די ערד קרעכצט, צי נאָכ'ן לעצטען מענשליכען טרויער, צי פון די צעשפּילטע האַרמאַטען.

לעבען די בלאָטעס זענען געשטאַנען וועגענער, געשטאַנען שטיל און אומבעהאָלפען.

מען האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טון. די פערד האָבען זיך געריסען פון די לייצעס, פונ'ם געשפאַן. זיי האָבען זיך געשטעלט אויף די הינטערשטע פיס, געצייכענט פויגעס מיט די האָריגע קעפּ, געקראָכען טיפער אין דער בלאָטע און געסאָפּעט, געוויינט, געבלאָזען מיט די ניזלעך. די זעלנער האָבען געהאַלטען די פערד פאַר די פיסקעס און געקוקט אין פינסטערן וואַלד אַרײַן, וואָס איז פול געווען מיט דונערען און בליצען. די זעלנער האָבען געוואוסט, אַז יעדע רגע קאָן אַרויס פון וואַלד אַ מכשפה — דער טויט. אינ'ם פאַרנאַכט האָט דער וואַלד פון ביידע זײַטען זיך צולייגט, ווי גרויסע טונקעלע בלעטער פון אַן אויפגעמישט בוך, און זיי, די זעלנער, האָבען מיט אַ הונגער פון דערוואַרטענס אַרויסגעלייענט דעם אייגענעם גורל.

דער סוף האָט זיך דערנעהנטערט. די שיסערײַ איז געוואָרען שוואַכער.

לעבען די מיליטערישע וועגענער איז געשטאַנען דער קאַפּיטאַן לערבאַס. ס'פּנים טונקעל, ווי דער וואַלד, וואָס האָט געהאַלטען אין אָפּשטאַרבען. די גרויע האָר האָבען זיך געלייגט אַרום די באַקען, ווי ווײַס פּאַליטורטע ראַמען אַרום אַ ביזאַנטיש פּנים.

— האַמאַלט! — האָט ער פון מאָל צו מאָל אַ געשרײַ געטון און זיך אײַנגעגראָבען מיט די פיס און מיט דער ביקס אין דער בלאָטע.

הינטער זיך — אַ נעץ, אַן אָפּגרונט. פאַר'ן פּנים — עטליכע טויזענד שונאים און צוועלף האַרמאַטען, וואָס דראָהען נישט אויף צו שיסען.

פּאַליאַקען זענען אומגעקומען. יעדע קויל האָט זיך אָנגעשלאָגען אָן די מיט מאָך בעוואַקסענע בעריאָזעס, אָפּגעהילכט ברייט, ווײַט און ס'ווידער־קול איז צוריקגעפאַלען אין דעם יוד'ס האַרץ אַרײַן, אין דעם קאַפּיטאַן לערבאַס'עס ס'האַרץ, ס'געטרײַע האַרץ, האָט בײַ איהם געציטערט. ער האָט געוואוסט, אַז מען טאָר דאָ נישט שטעהן. מען האָט איהם אָבער געהייסען, איז ער געשטאַנען.

מיט אַמאָל האָט ער דערזעהן, ווי צווישען די דינגע, גאָר דינגע אַלול־פעדים, וואָס זענען געהאַנגען אינ'ם פאַרנאַכט, האָבען זיך געטראָגען גראַמייקע'ס אולאַנען.

פּאָלקאָווניק קרשינסקי האָט געשיקט אַ בעפעהל, אַז לערבאַס זאָל זיך אַריבערקלײַבען מיט די וועגענער איבער די בלאָטעס, אַנדערש וועט דער שונא צונעמען די אַמוניציע, די קאַסע.

בײַ די זעלנער האָבען זיך די שויבערס־האָר אַ שטעל געטון אויף די קעפּ — קיין לעבעדיגער מענש איז נאָך נישט דורכגעקראָכען די בלאָטעס. דער וואַלד האָט טאַקע געשמעקט מיט טויט, אָבער די בלאָטעס — מיט נעץ, וואָס האָבען זיך געפּאַטשקעט אונטער די פיס, דאָס איז געווען ערגער, ווי דער טויט. די אויגען — שרעק, שרעק.

קאַפּיטאַן לערבאַס האָט זיך אויסגעדרעהט און אַ קאָמאַנדעווע געטון — מאַרש איבער די בלאָטעס. די פערד האָט ער אויסגעשפּאַנט, זיך און די זעלנער האָט ער אײַנגעשפּאַנט אין די וועגענער און זיי האָבען גענומען שלעפּען.

— מעג עס די ערשטע כאָלעריע נעמען, פּאַניע קאַפּיטאַן! מיר קאָנען נישט געהן!

— בעסער פּגר'ען דאָרט אין וואַלד, ווי דאָ אין דער בלאָטע!

און די בלאָטע האָט געשמיסען, געפּייפט, פול געווען מיט שוים. די נאַכט איז צוגעפאַלען. די שורות האָבען זיך צעבראָכען, די וועגענער האָבען געקרעכצט, זיך איבערגעבויגען, דאָ רעכטס דאָ לינקס, און פון הינטען האָבען געבראַוועט די האַרמאַטען, העכער און העכער.

— ווער ס'וועט אַוועק פון וועגען, אַ קויל אין קאָפּ! — האָט לערבאַס בעפוילען, אין איין איבער'חזר'ען —הײַ, ברידער, אין אונזערע הענד ליגט דאָך דער גורל פון דער גאַנצער פּאַרטיע — אַמוניציע, געלד און מונדירען...

ער האָט נישט געענדיגט, ווי עטליכע זעלנער האָבען אָפּגעלאָזט די דישלען, די אָרמשיקעס און זיך אַ ריס געטון צום וואַלד.

— שטעלט אײַך אָפּ, אויסוואורפען! — האָט לערבאַס אַ געשרײַ געטון.

די זעלנער זענען ווײַטער געלאָפען.

דער יוד איז בלייך געוואָרען, כאָטש אַרום די אויגען האָבען זיך בײַ איהם געצונדען פײַערען. אַ טרוקענע האַנד האָט זיך אַ הויב געטון. ס'האָט זיך געהערט אַ שאָס און דער ערשטער דעזערטירער איז אומגעפאַלען. איבערגעשראָקענע האָבען די איבעריגע זיך אומגעקעהרט, זיך אײַנגעשפּאַנט אין די וועגענער. מען האָט געסאָפּעט, געזונקען אין בלאָטע און געשלעפּט.

ווי זיי האָבען אַוועקגעשלעפּט די וועגענער אויף דער לאָנקע, איז אַ פערד, שוואַרץ ווי נאַכט, זיי פערלאָפען דעם וועג. ס'פערד איז געווען אָפּגעגאָסען מיט בלאָטע, זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס.

— מיט וואָס פאַר אַ רעכט האָסטו דער'הרג'עט מײַנעם אַ זעלנער? — האָט פון פערד אַראָפּ אַ געשרײַ געטון דער ראָטמײַסטער גראַמייקאָ.

לערבאַס האָט אָפּגעלאָזט דעם וואָגען, אַן אויפגערעגטער גענומען שאָקלען מיט דער ביקס און אויסגעשריגען:

— מיט וואָס פאַרא רעכט? מען האָט געהייסען נישט אַנטלויפען, איז יעדען איינעם וואָס אַנטלויפט, שיס איך אין קאָפּ אַרײַן!

ס'איז מיט אַמאָל שטיל געוואָרען אין וואַלד ס'האָט זיך בלויז געהערט אַ טרויעריג געזאַנג, אַ גרויס געזאַנג און אין דעם געזאַנג אַרײַן, ווי אין אַ בלום בעכער, איז אַרײַנגעפאַלען אַ שאָס — איין שאָס וואָס האָט איבערגעהילכט דאָס שיסערײַ, וואָס האָט אָנגעהאַלטען שוין צוועלף שעה.

דער פּיסטאָלעט אין גראַמייקע'ס האַנט האָט זיך נאָך גערויכערט. לערבאַס האָט געציטערט און זיך געבויגען, ווי די בלאָטעס וואָלטען איהם אַלץ טיפער אַרײַנגעשלעפּט. ער האָט געקוקט גראַמייקע'ן אין די אויגען אַרײַן מיט אַ מורא'דיגען טרויער. דערנאָך איז ער אַ פאַל געטון:

— פערפאַלען! דו אָבער, גראַמייקע, האָסט מיך נישט פערשטאַנען! דאָס האָב איך נישט געהויבען די ביקס אויף דיר. כ'האָב בלויז געשוואוירען בײַ דער ביקס. פערפאַלען!

ער האָט זיך אויסגעצויגען אין דער בלאָטע.

ווײַט האָבען ווידער האַרמאַטען צעדונערט.

דער וואַלד האָט געציטערט און געקרעכצט איבער־געשראָקענע פייגעל האָבען זיך געטראָגען הויך, געוואָלט זײַן וואָס העכער פון דער ערד.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אפטשיק!...

טייערע ליבע קינדערלעך!

אט האבען מיר מיט אייך א לאנגע צייט נישט געשמועסט, נישט געכאפט א מינוט צייט מיט אייך זיך א ביסעל אדורכצורעדען און לאזען אייך גריסען.

וואס איז די מעשה?

מיר איז א וואונדער אויף אייך, וואס איהר פרעגט, וואס עס איז די מעשה?

איהר זעהט דאך, אז ס'איז איצט קאלט און קאלעמוטנע אין גאס, און דער פעטער פון דער רעדאקציע האט, נישט פאר אייך געדאכט, געכאפט א קאטאר.

וויל ער זאגען א וואָרט, א קלוג ווארט, א שכל'דיג ווארט, לאזט איהם נישט די גרויסע גאז זיינע, און מאכט — אפטשיק....

אט, למשל, וויל ער זינגען איצט א לידעל, אזא מין לידעל:

הארבסט איז איצט, און קאלט דער וועטער.
געלע פאלען איצט די בלעטער.
גייט ער, דער רעדאקציע-פעטער,
און ער מאכט — אפטשיק...
ס'שרייט די מומע: פעטער, קויהלע!
ס'שרייען קינדער: נייע זוילען,
און ביים פעטער קאן מען פועל'ן
בלויז נאר... אנ'אפטשיק...

אז עס וועט איהם אדורכגיין, וועט ער מיט אייך, טייערע קינדערלעך, כאפען א גרויסען שמועס.

דערווייל גריסט טאטעשי-מאמעשי, און זאגט זיי, אז ס'וועט אלץ זיין, און ס'וועט גוט זיין.

פעטער פון רעדאקציע.

שרה בארקאן.

דער לץ — מיט די קעץ

די וואס דרייען:
צוויי — פיר — זעקס — אכט!
קינדער, העט זיך איין און לאכט.
אוועק אין גאס א מענש א לץ —
און אנגעכאפט א זאק מיט קעץ.

די וואס שפרינגען:
כא — כא — כא — כא!
צו וואס זשע דארף דער לץ די קעץ?

די וואס דרייען:
עס האט געוואלט דער מענש דער לץ
מאכען געלד פון זיינע קעץ,
האט ער געקלאפט אין אלע שויבען —
קויפט! קויפט! א זעקעל טויבען.

די וואס שפרינגען:
כא — מא — כא —כא!
ווער־זשע קויפט ביים לץ די קעץ?

די וואס דרייען:
געקומען מענשען זיך צולויפען,
ביים לץ די טויבען אפצוקויפען.
דעם זאק געעפענט האט דער לץ,
צעלאפען זענען זיך די קעץ.

אלע מיט אמאל:
כא — מא — כא —כא!
איי איז ער א נאר אזא!!

ווי אזוי דער ליגנער איז אריין אין נח'ס תבה

(פון די מעשיות פון פארצייטען)

און נח האט געטון ווי גאט האט געבאטען, און די תבה איז ארויס פיין און געראטען. או ווען ער איז אריין צין דער תבה, און ער האט גענומען אריינבעמען די אלע, וואס גאט האט איהם געהייסען, ער'שט ער זעהט, נח, אויך דער שקר, דער ליגנער וויל אריין בגנבה אין דער תבה.

— זאגט צו איהם נח:

— ניין, בחור'ל, די פייך, דו קאנסט אהער נישט אריין, וואס'זשע איך נעהם אריין פון יעדען מין צו פאר, א „ער" און א „זי" נאר און ווייב הייסט עס, ווי יעדער ווייסט דאס, און דו האסט נישט קיין פאר, ווייל ווער וועט זיך דאס מיט'ן שקר פארען, צו אלדע שווארצע יאהר? וועלכע פיינע, ארענטליכע בעשעפעניש, וועט דאס מיט איהם וועלען האבען צו טון?

זאגט דער שקר, דער ליגען:

— איך וועל שוין קריגען!

און ער איז אוועק און האט די קללה פאר א ווייב גענומען און איז מיט איהר צו נחן געקומען.

— דאס איז מיין ווייב, די גאזעלע — האט ער געזאגט אויף דער קללה — און אז זי עפענט א מויל, איז גאר א גדויל, און אז זי נעמט שעלטען קעהרען זיך גאר וועלטען.

האט זיי נח נישט געוואלט אריינלאזען, ווייל ער האט געזאגט, אז די וועלט קאן גרינגער און פיינלעך אויסקומען אהן שקר און אהן א קללה, איז דער שקר אוועק מיט זיין ווייב, די קללה, און זיי האבען זיך ביידע פערפוצט און פערשטעלט, אז מען האט זיי נישט געקאנט דערקענען און זיי זענען דאן צוריקגעקומען מיט גנבה צו נחן אין דער תבה, און נח האט זיי טאקע נישט דערקענט און זיי זענען אזוי אריין בגנבה, אין דער תבה.

לעאן עלבע.

די נייע גרויסע ראדיא-סטאציע אין פראנקפורט אם מאין

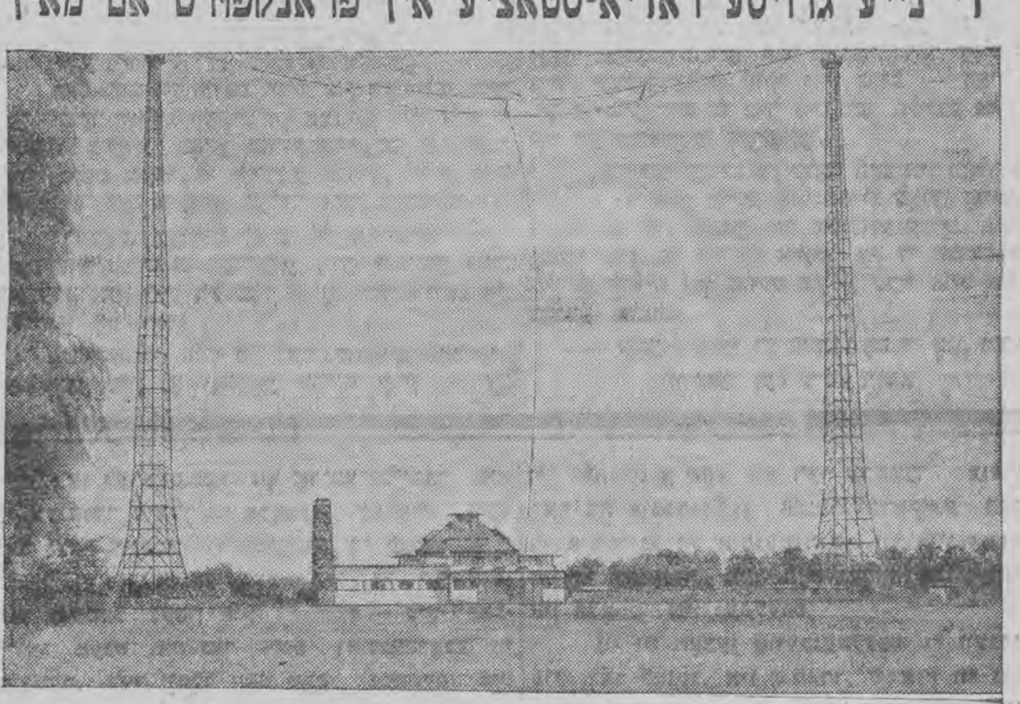

הונדערט

פון י. ל. פרץ

צעהן, צוואנציג. דרייסיג —
ס'קינדערלע איז פלייסיג!
פערציג. פופציג, זעכציג —
ס'איז צום לערנען לעכציג!

זיבעציג, אכציג, ניינציג —
עס איז נאר איין-און-איינציג!
און וואס אצינדערט?
עס ווייסט אליין, אז הונדערט!

אנ'עלפיעהריגע שרייבעריז

דאס 11-יעהריגע מיידעלע נאדיא רובאקין האט בעקומען א ליטעראטור-פרעמיע אין פאריז פאר א פרעכטיג אנגעשריבען בוך.

קאדיא מאלאדאווסקא

קיץ-קאץ-קעצעלע

קיץ, קאץ, קעצעלע,
וואש מיר אויס א טעצעלע,
ס'קומען געסט צו מיר,
ס'קומט די מוהמע מירעלע,
מיט דער טאטער צירעלע
עפען זיי די טיר.

וואשט די קאץ אנ'אוירעלע,
עפענט זיך דאס טויערל,
ס'קומען געסט צו מיר,
ס'קומען קינדער ברעקלעך,
רייטענדיג אויף שטעקלעך,
עפען זיי די טיר.

פראגעס און ענטפערס

.1

א טויבער האט געהערט, ווי א שטומער האט דערצעהלט, אז א בלינדער האט געזעהען לויפען א האז; א קרימער האט זיך נאך איהם נאכגעיאגט, א נאקעטער האט איהם אריינגעלעגט אין קעשענע און האט איהם געבראכט אהיים.

וואס איז דאס אזוינס?

— א ליגען!

.2

א מאל האט א יוד געדארפט אריבערפיהרען איבער א טייך א ציג, א וואלף און א קעפעל קרויט. אין שיפעל האט געקאנט אריינגעהען בלויז דער יוד מיט איינער פון די דריי זאכען. איבערלאזען אויף איין זייט דעם וואלף, מיט דער ציג, האט ער נישט געטארט, ווייל דער וואלף האט זי געקאנט אויפעסען, איבערלאזען די ציג מיט'ן קעפעל קרויט האט ער אויך נישט געטארט, ווייל די ציג וואלט געקאנט אויפעסען ס'קרויט, ווי אזוי האט דער יוד אריבערגעפיהרט אלע דריי זאכען?

— — — — — — — — — — —

פריהער האט ער אריבערגעפיהרט די ציג (דער וואלף איז געבליבען מיט'ן קרויט, ער עסט קיין קרויט נישט), נאך דער ציג — ס'קרויט, דערנאך האט ער געפיהרט די ציג צוריק און גענומען דעם וואלף, געלאזען דעם וואלף מיט'ן קרויט און זיך דער געפאהרען נאך דער ציג.

די שלים־מזל'דיגע שיף

אין דער שטאט באגדאד האט געוואוינט א רייכער מענש, וואס האט געהייסען אבול קאסים, און געווען איז אבול קאסים זעהר א קארגער.

ער איז געווען אזוי קארג, אז ער האט זיך אפילו נישט פערגינען אוועקצוווארפען זיינע אלטע שיך, נאר אז זיי פלעגען זיך צערייסען האט ער זיי געלאזט פערריכטען און ווידער געטראגען עטליכע יאהר.

זענען די שיך געווארען אזוי ברייט און שווער אז ווען מ'האט אין שטאט געהערט וועגען עפעס, פלעגט מען באלד דערמאנען אבול קאסימס שיך.

אין א טאג, ווען דער קארגער האט זיך שפאצירט איבער די גאסען, איז צו איהם צוגעגאנגען א חבר און איהם פארגעשלאגען קויפען פלעשער מיט פערפום, וואס ער האט געקראגען פון א צווייטער שטאט אויף גאר א קליינעם פרייז.

— קויף זיי ביי מיר — האט דער חבר געזאגט — וועסט זיי האלטען א פאר וואכען און דערנאך וועסטו זיי פערקויפען אויף א העכערען פרייז.

דער פארשלאג איז אבול קאסימען געפעלען געווארען און ער האט אפגעקויפט די פלעשער, בעצאהלענדיג פאר זיי א גרויסע סומע געלד.

אויפ'ן צווייטען טאג איז אבול קאסים זיך געגאנגען באדען.

ווען ער איז געקומען אין באד און זיך געגומען אויסטון, האט זיך א חבר אפגערופען צו איהם:

— אבול קאסים, לאמיר זיך בייטען מיט די שיך, דיינע זענען שוין זעהר אלטע און שווערע.

— ווי דו ווילסט — האט איהם דער קארגער געענטפערט און זיך אוועקגעגאנגען באדען.

אין דערוועלבער צייט איז זיך אויך געקומען באדען א ריכטער.

ווען אבול קאסים האט זיך אומגעקעהרט און גענומען אנטון, האט ער געזעהן, אז אנשטאט זיינע שיך, שטעהען א פאר נייע, האט ער געמיינט, אז זיין חבר האט זיי איהם פערביטען, האט ער זיי אנגעטון, און א צופרידענער אוועק אהיים.

אז דער ריכטער האט זיך אפגעבאדען און גענומען אנטון, האט ער דערזעהן אבול קאסימס שיך, האט ער פערשטאנען, אז ער האט זיי איהם פערביטען, און ער האט איהם דערפאר אנגעקלאגט אין געריכט, וואו מ'האט אבול קאסימען געצוואונגען בעצאהלען שטראף־געלד.

— אט די פערשאלטענע שיך, זענען די שולדיגע אין דעם — האט ער א צארנדיגער געקריצט מיט די ציין און זיי אריינגעווארפען אין טייך,

מיט צוויי טעג שפעטער האבען פישפאנגער, ארויסציהענדיג די נעץ געפונען די שיך, האט זיי איינער פון זיי אפגעטראגען אבול קאסימען. אזוי ווי אבער די טיר איז געווען צוגעמאכט האט ער זיי אריינגעווארפען דורכ'ן פענסטער.

זענען די שיך געפאלען אויף דער פאליצע וואו ס'זענען געשטאנען די פלעשער פערפום און זיי האבען זיך אלע צובראכען.

ווען אבול קאסים איז אהיים געקומען און געזעהן אלע פלעשער צעבראכען האט ער זיך אנגעכאפט מיט ביידע הענט ביים קאפ, געריסען די האר, געוויינט און פערשאלטען די שלימזלדיגע שיך.

— איך מוז זיך פון זיי בעפרייען — האט ער געשריגען — איך וועל זיי בעגראבען טיף אין דער ערד.

אויף דער נאכט האט ער גענומען אויסגראבען א גרוב, האבען די שכנים נישט געקענט פערלײדען וואס ער שטערט די רוהע מיט'ן גראבען, און זיי האבען איהם פערקלאגט פאר'ן ריכטער. וועלכער האט איהם פערשפארט אין תפיסה, נישט בעפרייענדיג איהם ביז ער האט ווידער בעצאהלט געלד־שטראף.

צוריק אויף דער פריי האט ער א נאך מעהר אויפגעקאכטער גענומען די שיך און זיי אריינגעווארפען אין קאנאל.

מיט א פאר טעג שפעטער, אז די ארבייטער האבען געזעהן אז דאס וואסער איז אפגעשטעלט, האבען זיי גענומען אויסרייניגען און געזעהן, אז דאס וואסער איז אפגעשטעלט איבער אבול קאסימס שיך.

האט ער אויסניי בעדארפט צאהלען שטראף־געלד.

אז ער איז אהיימגעקומען האט ער פערשלאסען די שיך צו פערברענען.

ער האט זיי אוועקגעשטעלט אין דרויסען און געגאנגען נעהמען שוועבעלעך, איז דערווייל פערביי געגאנגען א הונט און זעהענדיג די שיך האט ער זיי אנגענומען מיט די ציינער אריין אין הויף און ארויף אויף א באלקאן און פון דארט זיי אראפגעווארפען א פרוי אויפ'ן קאפ וועלכע איז פון שרעק שטארק קראנק געווארען.

האט דער מאן זיך פערקלאגט פאר'ן געריכט און אבול קאסימס איז ווידער בעשטראפט געווארען.

ווען ער איז ווידער בעפרייט געווארען האט ער שוין נישט געוואוסט, ווי אזוי פטור צו ווערען פון די שלימזלדיגע שיך, און ער האט זיך פערוואנדט צום ריכטער און איהם אלץ דערצעהלט.

האט דער ריכטער רחמנות געקראגען אויף איהם און זיי אוועקגענומען, בעפרייענדיג איהם פון די שלימזלדיגע שיך.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניייער פאלקסבלאט

דינסטאג ב׳ 1 מרחשון תרצ״ג

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.32
זון-אונטערגאנג 4.15

פון האנדעלס-געריכט

בעריכט פון דער אקצ. געז. „קאראל שטיינערט"

די סינדיקען פון דער „אקצ. געז. קאראל שטיינערט" האבען די טעג אפגעגעבען אין געריכט א בעריכט פון זייער טעטיגקייט אין דער אופגעלאַסטש-מאַסע.

לויט דעם בעריכט איז צו זעהען, אז דאס געריכט האט ערלויבט די סינדיקען צו לאָזען אין גאנג די פאבריק, צוליב וואס די פאבריק איז ווייטער טעטיג.

לויט דעם בעריכט, זענען דעם 1-טען יולי ד. י. אין טאָג פון פערעפענטליכען דעם אופגעלאַסטש געווען בעשעפטיגט 790 ארבייטער. פון 1 טען יולי ביז'ן 31-טען אויגוסט ד. י. איז געווען א הכנסה פון 1,176,933 זל. הוצאות — 1,089,916 זל. דער וועקסעל-פארטפעל איז אין משך פון דער צייט געשטיגען אויף א סומע פון 77,659 זל. מיט רוי-מאַטעריאַלען איז די פאבריק פערזעהען אויף 2 ביז 3 חדשים.

דעם 1-טען סעפטעמבער ד. י. איז בטל געווארען דער היפאטעק אין דער הויך פון 5.000019 זל. וועלכע איז פון דער געפאלענער פירמע דעם 12-טען אויגוסט 1931 איבערגעשריבען געווארען לטובת די קרעדיטאָרען, צוליב דעם, וואס די קרעדיטאָרען האבען ביז'ן בעשטימטען טערמין (1-טער סעפטעמבער 1932) נישט געפאָדערט צו ענדערען די קוויציע, האבען זיך די סינדיקען געווענדעט צו דער היפאטעקען-אפטיילונג מיט א פארשלאג, זי זאל שטרייכען.

דער בילאַנס אויפ'ן 41-טען יוני ד. י. איז געשלאָסען מיט דער סומע 17.382.240 זל.

דער בעריכט וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופגעלאַסטש פון דער פירמע שמעון בארווינסקי, דאַמף-מיהל-בעזיצער אין קאַלושעק איז אויפ'ן אָרט פון דעם ביזאיצטיגען סינדיק, נאָמינירט געוואָרען אדוו. קאצערעק.

* * *

דאס געריכט האט בעאויפטראגט דעם געשוואוירענעם רעווידענט ניעמיעץ, צו רעווידירען דעם בילאַנס פון דער פירמע „פאלדיקס".

21 חדשים צייטווייליגע קהלה-פערוואלטונג

בעריכט פון פרעזעס מינצבערג וועגען דער טעטיגקייט פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פערענדיגען די קאַדענץ פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג און מיט'ן איבערנעהמען די טעטיגקייט דורך דער נייער פערוואלטונג, האט פרעזעס מינצבערג צונויפגערופען א פרעסע קאָנפערענץ, כדי אפצוגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג אין פערלויף פון די 21 חדשים פון איהר עקזיסטענץ. לויט'ן בעריכט פון פרעזעס מינצבערג האבען אלע מיטגלידער פון דער פערוואלטונג געארבייט אין פולער פערשטענדיגונג. די איצטיגע פערוואלטונג האט געהאט א דאפעלטע פעראַנטוואָרטליכקייט, ווייל אין דער דאָזיגער צייט האט נישט עקזיסטירט קיין קהלה-ראט און די פערוואַלטונג האט אויך אויסגעפיהרט די ארבייטען פון ראט.

די צייטווייליגע קהלה-פערוואלטונג

האט אנגעהויבען די טעטיגקייט דעם 15. פעברואר 1931, אין דער פערוואלטונג זענען געווען פערטרעטען אלע בירגערליכע גרופען אין דער יודישער געזעלשאפט. דער „בונד" איז אויך געווען פערטרעטען אין דער פערוואלטונג, אָבער איהר פארשטעהער איז באלד פון איהר ארויסגעטרעטען.

די הויפט-ארבייט פון דער פערוואלטונג איז געווען צו פערוואנדלען די לאָדזער יודישע קהלה, וועלכע איז געווען נאָר א קליינישקע אינסטיטוציע אין א יודישע רעפרעזענטאנץ-אינסטיטוציע פון דעם פערנעהם ווי זי איז איצט

אין פערלויף פון דער צייט זענען פארגעקומען

26 זיצונגען פון דער פערוואלטונג און 200 זיצונגען פון קאמיסיעס

אין דער צייט זענען אדורכגעפיהרט געוואָרען 2 נאָרמאַלע בודזשעטען פאר 1931 און 1932 און איין צוגאב-בודזשעט פאר דער אקציע פון דרינגענדער הילף. דער ערשטער בודזשעט האט בעטראָפען 1.200.000 זל. דער צווייטער בודזשעט 1.050.000 זל. די צייטווייליגע פערוואלטונג האט אויך אדורכגעפיהרט די וואהלען צו דער נייער פערוואלטונג, אדורכגעפיהרט 2 פסח-אקציעס פון דער ערשטער האבען גענאָסען 10060 פאמיליעס (א חוץ אין „דאבראטשינאַשטש") אויף א סומע פון 120 טויז. זל. פון דער צווייטער אין יאהר 1932, 12428 פאמיליעס אויף א סומע פון 115 טויזענד זלאטעס.

די קהלה-פערוואלטונג האט

איבערגענומען 2 ירושות

וואס זענען פערשריבען געוואָרען פאר דער קהלה, דאס איז דאס הויז פון קארפ אויף פאמארסקא גאס און די ירושה פון פרוי גאלדבלום, דאס הויז און שוהל אויף זשוראווסקא גאס, איינס פון די וויכטיגסטע ארבייטען פון דער קהלה איז געווען דאס רעגולירען די היפאטעקען פון די אונבעוועגליכע גיטער וואס געהערען צו דער קהלה. ס'איז געגאנגען אנצוווייזען, אז דער פלאץ אויף זאכאדניא 58 וואס די פאמיליע זילבערשטיין האט מיט 30 יאהר צוריק געשענקט דער קהלה, איז צוליב פערנאכלעסיגונג נאך ביז היינט נישט היפאטעקירט געוואָרען. אויך א דריטעל פלאץ אויף וועלכען ס'געפינט זיך דאס יודישע בית-עולם געהער עכטליך נאך פריוואט צו דער פאמיליע פאזנאנסקי.

ווייטער איז כדאי צו דערמאָהנען די פולשטענדיגע

רעארגאניזאציע פון דער בית-עולם-אפטיילונג

הן אין דער קאנצעלאריע און הן אויפ'ן בית-עולם גופא. וואו דער נייער איבערנעהמער ה׳ ביאלער האט שוין בעוויזען אויפ'ן אויפטראג פון דער קהלה צו שאפען א פולשטענדיגע קארטאטעקע פון די מתים, דאס איז געווען אן אונבעדינגט נויטיגע זאך, ווייל אויפ'ן בית-עולם רוהען שוין 85 טויזענד מתים

די רעארגאניזאציע פון ראבינאט איז אויך אין פולען גאנג, פרעזעס מינצבערג איז אבער אין דער מיינונג, אז דער ענין וועט זיך נישט לאָזען פולשטענדיג ערלעדיגען ביז ס'וועט אין לאָדז נישט בעשלאָסען ווערען

דער אמט פון א הויפט-רב

און דאס דארף זיין די זאָרג פון דער נייער פערוואלטונג.

די קהלה פערוואלטונג האט געשאפען די ערשטע תלמוד-תורה אויף גאפלאנסקא-גאס אין באלוט, די תלמוד תורה האט שוין ביז איצט געקאסט דער קהלה 30 טויזענד זלאטעס. איינס פון די הויפטזאָרגען פון דער קהלה איז געווען דאס איבערנעהמען

די שחיטה

די פראגע טרעפט אבער אן אויף פערשידענע שוועריגקייטען, ס'וועלען אבער געמאכט אלע צוגרייטונגען דערצו. דורך דער צייט האט די קהלה איבערגעשיקט אין דעם סאַנאטאריום פאר שווינדזוכט-קראנקע 174 לאָדזער קראנקע יודען און האט דערויף אויסגעגעבען 46,500 זלאטעס, אין דער הינזיכט איז אויך די טעטיגקייט רעאָרגאניזירט געוואָרען אויף דעם אופן, אז די קראנקע וועלען נישט מעהר קוואַליפיצירט ווערען דורך ווארשא, נאר דורך אן אייגענעם קהלה-דאקטאר אין לאָדז.

אין איהר אלגעמיינער טעטיגקייט זאגט פרעזעס מינצבערג, האט די קהלה פראטעסטירט געגען די

אנפאלען פון די ענדעקישע סטודענטען אויף יודען

און געגען דעם היטלעריסטישען אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד, די קהלה האט אויך פראטעסטירט געגען שטעטישען בודזשעט אין לאָדז און פערלאנגט, אז דער מאגיסטראט זאל אויספיהרען איהר פליכט בנוגע דער סאָציאלער הילף פאר דער יודישער בעפעלקערונג. די לאָדזער קהלה האט אויך פערלאנגט, אז די עקזעקוציע-קאסטען פון גמינע-עטאט פאר קליינע עטאט-צאהלער זאָלען קלענער ווערען.

פון עטאט

איז אין יאהר 1930 געווען הכנסה 611 טויזענד זלאטעס, אין 1931 — 52500 זל. און אין 1932 — 521,976 זלאטעס.

לאָדז. זאגט פרעזעס מינצבערג, איז די איינציגע קהלה אין פוילען, וועלכע גיט אויס 48 פראצענט פון איהר בודזשעט אויף צוועקען פון סאציאלער הילף, אין יאהר 1930 האט די סאציאלע הילפס-קאמיסיע ארויסגעגעבען שטיצע 375000 זל. אין יאהר 1931 260,003 זל. און אין 1932 — 211000 זלאטעס.

די אקציע פון דרינגענדע הילף.

וועלכע האט זיך אנגעהויבען מיט אזא פאמפע האט זיך נישט איינגעגעבען, ביז איצט איז פון צוגאבבודזשעט איינגעפלאסען בלויז 10420 זל., וועלכע זענען פערטיילט געוואָרען דורך א ספעציעלער קאמיסיע אויף 3 זיצונגען.

די אפעלאציע-קאמיסיע פון עטאט האט אויף 68 זיצונגען בעטראכט 7030 ביטעס.

די אהנפראצענטיגע גמילת-חסדים-קאסע

האט שוין איצט פון די קהלה-בודזשעט א קאפיטאל פון 60 טויזענד זל. דורך דער צייט האט די פערוואלטונג פון דער קאסע גינסטיג ערלעדיגט 1173 ביטעס אויף א סומע פון 246860 זל. די הלוואות ווערען ארויסגעגעבען אויף קאנסטרוקטיווע צוועקען אויסצוצאהלען אין 9 ראטעס אהן פראצענט.

די יורידישע ביורא

ביי דער קהלה איז זעהר פאפולער געוואָרען, אז אדוואקאטען מוזען איצט דיזשורירען 3 מאָל אין וואך, דורך דער צייט זענען געגעבען געוואָרען אומזיסטע יורידישע עצות 2260 פערזאָן, אין געריכט די קהלה אויסגעגעבען 6.200 זל. אויף שכר-לימוד 2050 זל.

די טאקסאציע-קאמיסיע פון עטאט האט אפגעהאלטען 73 זיצונגען.

אויף סטיפענדיעס פאר סטודענטען פון וועלטליכע בילדונג און פון תלמודישע בילדונג האט אויסגעגעבען 6200 זל. אויף שכר-לימוד 2050 זל.

נאָך'ן בעריכט פון פרעזעס מינצבערג האט גענומען א ווארט ר'עד. לאזאר פוקס און נאָמען פון די אנוועזענדע זשורנאליסטען, ער האט ערקלערט, אז אויף וויפיל עס האנדעלט זיך וועגען דער עצם טעטיגקייט פון דער קהלה, קאָן זי זיין דער אביעקט פון ברייטער און שארפער קריטיק, נישט דאָ איז אָבער דאס אָרט דערצו. עס געהט וועגען די בעציהונגען, וועלכע האבען זיך איינגעשטעלט ביי דער צוזאמענארבייט צווישען דער פרעסע און דער קהלה. דאָ מוז מען קאָנסטאטירען, אז די קהלה-פערוואלטונג מיט פרעזעס מינצבערג בראש האט בעוויזען אוועקצושטעלען די בעציהונגען אויף די פרינציפען פון טאקט און קולטור. זיי זענען נישט געגאנגען אויפ'ן גליטשיגען צום בעדויערען אָבער אפטען וועג פון אונטאלעראַנץ צום קריטישען ווארט. די פרעסע האפט, אז אויך ווייטער וועלען די בעציהונגען זיין געבויט אויף דיזעלבע פרינציפען, וואס ביז איצט.

יודיש קאמעראל-טעאטער אלעע 1-טער מאי 2.

יודיש דראמ. טעאטער אין פוילען ווילנער טרופע XVII יאר אנפירונג: מ. מזאה.

היינט. דינסטאג, דעם 1-טן נאוועמבער, 9 אוונט צום 21-טן מאל

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

א היינטצייטיקע טעאטער-שטיק אין 3 אקטן

מחבר: פעטער-מארטין לאמפעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראטבוים.

פירען אויס:

פאסטאר . . . . . . יעקב קורלענדער	פריץ . . . . חבל בוזגאַן
פערוואלטער . . . . דניאל שאפירא	קורט . . . . יעקב מאנסדארף
וויקטאריא . . . . . מרים ארלעסקא	ערווין . . . . דבורה ראזענבלום
דערציער . . . . . משה פאטאשינסקי	קארל . . . . ***
פראקטיקאנט . . . . נחום מעלניק	א באזוכערין . . . . . רבקה שילער
	פאליציי-אפיציר

דאס טעאטער-שטיק איז געבויט — ביי פרימער דראמאטישער באארבעטונג, אויפן גרונט פון אויטענטישע דאקומענטירטע געשעענישן און פאקטן, פארשריבן דורך יינגלעך פון א אויסבעסערונגס-הויז אין דייטשלאנד.

בילעטען צו בעקומען פון 11 ביז 2 בטאג און פון 5 א זייגער נאכמיטאג — אין קאסע פון טעאטער.

אדמיניסטראטיווע אנפירונג: ב. אסס.

איבערגעפאהרען אויף טויט א קינד

(2) לע'ם פיאסעטשנא 8 איז ארונטערגעפאלען אונטער א פולען וואגען מיט זאמד דער 8-יאהריגער וואלדעמאר פעלדע (פינ'ם זעלבען הויז).

מ'האט דאס קינד ארויסגענומען פון אונטער די רעדער א טויטס.

זעלבסטמארד

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג אויף ארדאנא 4 האט זיך אנגעטרונקען מיט בענזין די 38-יאהריגע ארבייטסלאזע מאריאנא בארטאשיק.

עס איז ארויסגערופען געוואָרען פאגאטאוויטש, וועלכע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

היינט, דינסטאג אמטירט נישט די קאמיסיע.

(2) מארגען, מיטוואך, דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטראציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

U W Z Ż

און פון 11 קאמיסאריאט:

T U W Z Ż

היינט—מעהר טראמווייען

אין שייכות מיט דער היינטיגער חגא, וועלען אין שטאט ארויסגעלאזט ווערען מעהר טראמוואיען דערהויפט אין דער ריכטונג צו די קריסטליכע בית-עולמ'ס.

דער „אפשפארונגס-טאג" אין לאדז

(2) נעכטען איז אין לאדז אדורכגעפיהרט געוואָרען דער „אפשפארונגס-טאג".

אין פראגראם פונ'ם „טאג" זענען געווען ספעציעלע רעפעראטען אין די פאלקס-און מיטעל-שולען. וואו מ'האט אויפגעקלערט פאר די קינדער די אידעע פון שפארזאמקייט און איהר בעדייטונג פאר'ן יחיד און כלל.

אין די נאכמיטאג-שעה'ן האט די ראדיא-סטאציע געמאכט א ספעציעלע אודיציע.

אין אוונד זענען פארגעקומען אקאדעמיעס און פארלעזונגען אין פערשידענע פעראיינס-לאקאלן.

פערד-איבערזיכט

(מ) היינט, 9 פריה דארפען אויפ'ן האלער-פלאץ צושטעלען צום איבערזיכט זייערע פערד, די פערד-אינהאבער, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טן פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

פון A ביז Z

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) א. דאנצער, זגערזשער 57; וו. גראשקאווסקי, 11-טער ליסטאפאד 15; ס. גארפיין, פילסודסקיעגא 54; ס. בארטאשעוויטש, פיעטריקאווער 164; ר. רעמבעלינסקי, אנדזשעיא 28; שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75.

פאר פאלש עדות זאגען — 8 חדשים תפיסה

(2) פאר'ן געריכט איז נעכטען געשטאנען דער 24-יעהריגער חיים יוזעפאוויטש. וועלכער איז אנגעקלאגט געוואָרען אין פאלש עדות זאגען אין פראצעס פון יחיאל משה וועבער.

יוזעפאוויטש איז פער'משפט געוואָרען אויף 8 חדשים תפיסה. צוליב דער אמנעסטיע איז איהם די שטראף פערקלענערט געוואָרען אויף 4 חדשים.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHETA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער קלאנג-מייסטערווערק!

גרעסטער פוילישער 100% קלאנג-פילם

אהז-נאמענטליכע הערצען

אין די הויפטראלען: Adam Brodzlsz

Marja Bogpa, Z. Pogorzelska

נעכסטער פראגראם:

„געברידער קארמאזאוו".

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בטאג.

צענטראַליזירונג פון דער אַקציע וועגן פערקלענערן דאס דירה=געלד

(2) דער פערבאַנד פון די לאָקאַטאָרען-אָרגאַניזאַציעס אין פּוילען האָט נעכטען צוגעשיקט צום היגען געזעלשאַפטליכען לאָקאַטאָרען-פעראיין אַ גרעסערען בריף, לויט וועלכען ס'איז אויף דער לעצטער זיצונג פון לאָקאַטאָרען-אָרגאַניזאַציעס אין ווארשא אונטערגעשריבען געוואָרען אַ דעקלאַראַציע, אין וועלכער די אונטערגעשריבענע פאָרשטייער פון די פעראיינען פערפליכטען זיך אָויסצוטרעטען לגבי דער מאכט אויסשליסליך נאָר דורך דער ספעציעל-בעשטימטער קאָמיסיע, אין בעשטאַנד פון וועלכער עס גייען אַריין: דער ד"ר בוטשינסקי, אַדוו. קמיטא, רעד. וואָלקאָוויטש, ק. בּעראַנאָווסקי, וו. לישיעצקי און צוויי פאָרשטייער פון לאָדז, פּויזען, ווילנע, לובלין, קראקע, קאַטאָוויץ, לעמבערג, ביאַליסטאָק, טשענסטאָכאָוו און סטאַניסלאָוואָוו.

עס איז אויך בעשטימט געוואָרען אַ ספעציעלע רעדאַקציאָנס-קאָמיסיע אויף צונויפצושטעלען מעמאָריאַלען סיי אינדיווידועלע. סיי אויפן גרונד פון מאַטעריאַלען, וואָס וועלען צוגעשטעלט ווערען דורך בעזונדערע פעראיינען.

חוץ מזה איז בעשלאָסען געוואָרען ווייטער צו דערהאַלטען די קאָמיסיע, וועלכע וועט האָבען דעם ציל צו פעראייניהייטליכען די טעטיגקייט פון די ווארשאווער לאָקאַטאָרען-אָרגאַניזאַציעס מיט די פּראָווינצער.

לויט דער דעקלאַראַציע, וואָס פערפליכטעט פון 3 פעברואַר ק. י. וועט קיין שום פּראָווינצער לאָקאַטאָרען-אָרגאַניזאַציע נישט רופען אַ צוזאַמענפאָהר אָהן אַ הסכם מיט דער צענטראַלע.

איצט איז דער לאָדזער פעראיין צוגעטראָטען צום צונויפשטעלען אַ רעגיסטער פון לאָקאַטאָרען, וואָס זענען פערמשפט אויף עקסמיסיע, אָדער שוין עקסמיטירטע, כדי צוצושטעלען מאַטעריאַל, אלס נאָך אַ'ן ארגומענט, וואָס רעדט פאַר'ן רעדוצירען דאָס דירה-געלד.

געשטיגען די זאַפּאַסען פון באַנוועל אין לאָדז

(אג) אויפן סמך פון ידיעות פון פערבאַנד פון די באַנוועל שפינער אין לאָדז האָבען די זאַפּאַסען באַנוועל אויפן היגען מאַרק דעם 23 אָקטאָבער בעטראָפען: צום פערקויפען 1,129,171 קילאָ, אין פערגלייך מיט דער פערגאַנגענער וואָך זענען די זאַפּאַסען געשטיגען אויף 6,280 קילאָ. די זאַפּאַסען אין די פאַבריקען האָבען בעטראָפען 355,226 קילאָ ד. ה. אין די פאַבריקען זענען די זאַפּאַסען אויך געשטיגען אויף 21,454 קילאָ.

סך הכל זענען די זאַפּאַסען באַנוועל, אין פערגלייך מיט דער פערגאַנגענער וואָך געשטיגען אויף 27,734 קילאָ.

קאָנטראָלע פון פינאַנץ-מיניסטעריום

אין דער לאָדזער קרעדיט געזעלשאַפט

(אג) ווי מיר דערוויסען זיך, זענען קיין לאָדז געקומען 4 דעלעגאַטען פון פינאַנץ-מיניסטעריום, וועלכע וועלען אדורכפיהרען אַ קאָנטראָלע פון די ביכער ווי אויך פון דער גאַנצער טעטיגקייט פון דער לאָדזער קרעדיט געזעלשאַפט.

געביסען פון אַ הונט

(2) אויף לעשנא 55, איז די 13 יעהריגע עלווינא טעמפּיען (זאַקאָנטנא 65) געביסען געוואָרען פון אַ הונט. דער בעל-הבית פון דעם הונט אַלעקסאַנדער וויטשאַק איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

היינטיגע באַלפור-פייערונגען

צוליב'ן 15-טען יאָהר-טאָג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע, אָרדענט איין די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע היינט, דינסטאָג, 8.30 אָוונט פאָלגענדע פערזאַמלונגען, געווידמעט דעם היסטאָרישען געשעהעניש:

1) אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמיעסקא 29.

2) אין דער ציוניסטישער אָפּטיילונג אויף אַלט שטאָט א. נ.: „אגודת ציון", זגערזשער 28,

3) אין לאָקאַל פון „בני ציון", רזשגאָווסקא 7.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. י. אוגער, לאָווניק א. יאָעל, משה לימאַן, ש. ז. ראַבינאָוויטש, צ. ריינגאָרט, מ. טעמפּעלהאָף. דער איינגאַנג צו די פערזאַמלונגען איז פריי.

האראַק'ס פאַבריק שטייט נאָך

(2) נישט אַכטענדיג אויף דעם דערגרייכטען הסכם צווישען דער לייטונג פון דער פירמע „אַדאָלף האָראַק" (פאַביאַניץ) מיט די אַרבייטער, האָט מען נאָך נעכטען נישט אָנגעהויבען צו אַרבייטען אין דער פאַבריק.

מען האָט נעכטען בלויז פערשריבען די אַרבייטער, וואָס האָבען זיך געמעלדען צו דער אַרבייט און רעגיסטרירט זיי לויט אַ סדר, ווי זיי דאַרפען אָנהויבען צו אַרבייטען.

עס איז אָפּגעמאַכט געוואָרען אַזוי, אַז נישט אַלע שטרייקענדע טרעטען צו צו דער אַרבייט מיט אַמאָל, נאָר זיי דאַרפען עס טון בהדרגה, אַזוי אַז ביז'ן 31. דעצעמבער ד. י. דאַרפען שוין אַלע אַרבייטער זיין בעשעפטיגט.

גאַלע-געמאַכט דעם גאַלער...

(2) אין דעם פריזיער-אנשטאַלט פון יעקב יודקעוויטש (אַלעיע קאָשטשושקי 22) האָבען זיך נעכטען ביינאַכט אריינגעקראָגען גנבים און אַרויסגע'גנב'עט אַלע כלים און די וועש.

דער היזק מאַכט אויס איבער 600 זלאָטעס.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאַליסט פאַר

אוירען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.

אין כעלמי פון 8—9 פריה.

PRYWATNE POGOTOWIE ŁEKARSKIE

TEL. 12-333 ZIELONA № 6.

Szybka pomoc lekarska.—PRZEWÓZ CHORYCH

בלוטיגע געשלעג צווישען „העלדען" פון דער אונטערוועלט

צוויי תפיסה-חברים רעכענען זיך אָפּ מיט מעסער'ס

(2) אויף שייבלער'ס מאַרק, איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ בלוטיגע געשלעג צווישען עטליכע „העלדען" פון דער אונטערוועלט.

אַדאַם קאָוואַלטשיק האָט געהאַט אַ טענה צו זיין תפיסה חבר אַנטאָן קורעק, טרעפענדיג זיך נעכטען אויף שייבלער'ס מאַרק, האָבען זיי זיך ביידע גענומען אָפּרעכענען און דער שפיץ איז געווען, אַז קורעק האָט פערוואונדעט קאָוואַלטשיק'ן אַ מעסער אין האַרץ אַריין. אין אַ האָמנונגסלאָזען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. קורעק איז אַרעסטירט געוואָרען.

געהט אַגוי אין שענקעלע אַריין האַקט ער די שויבען אויס..

(2) אין רעסטאָראַן „וואַרשאַוויאַנקא", אויף זשעלאָנא 12, זענען נעכטען אַריינגעקומען צוויי „דורשטיגע" פערשוינען און פערלאַנגט בראַנפען. בעקומענדיג אַנ'אָפּזאָג, האָבען זיי פון גרויס עגמת נפש, אויסגעהאַקט אַלע שויבען און אַנטלאָפען. זיי זענען אָבער געכאַפּט געוואָרען און אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט זענען זיי שכנים פון דעם זעלבען הויז, וואו דער רעסטאָראַן געפינט זיך, סטאַניסלאַוו סמאַטאַקעוויטש און וואַצלאַוו באַיאַלסקי.

ביידע וועלען זיי זיך אויסניכטערען אין אַרעסט.

מיטינג פון פריזיער-מייסטער'ס וועגען אַרבייטען זונטאָג אין די רעזורעס

געמיינזאַמע זיצונג פון יודישע און פּוילישען פריזיער-צעך.

מאָרגען 9 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון פּוילישען פריזיער-צעך (שיענקעוויטשא 15 א געמיינזאַמע זיצונג פון די פּוילישע און יודישע פריזיער-צעכען. די זיצונג וועט בעהאַנדלען די פראַגע וועגען רופען אַ מיטינג פון די פריזיער-מייסטער פון לאָדז און פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע בנוגע די פראַגע וועגען די זונטאַג-אַרבייט אין די רעזורעס.

איבעררייס פון דער אַרבייט אין די פאַבריקען

(2) אין שייכות מיט דער היינטיגער חנא, וועט אין אַ רייה פאַבריקען, וואו עס ווערט נישט געאַרבייט אַ גאַנצע וואָך, אָפּגעשטעלט ווערען די אַרבייט ביז דאָנערשטאַג דעם 3 ד. ח. איינשליסלעך.

טעאַטער „סקאַלא", שרודמיעסקא 15.

רעקאָרד פון ערפאָלג! יעדען טאָג אויספערקויפט!

אַלע טרעפען זיך היינט, דינסטאַג, 9 אָוונט ביי

די יודישע באַנדע

וואו עס ווערט געגעבען צום 22-סטן מאָל יצחק נאָזשיק'ס פּרעכטיגע רעוויוּ

טאַנצט יודעלער טאַנצט!..

מיט די פּריילעכע באַנדיטען:

חנה גראָסבערג, ראָזאַ גאָזעל, לאָלא פאַלמאַן, זישע קאַץ, דוד לעדערמאַן, מ. אַפּענהיים

און רעזשיסער יצחק נאָזשיק.

שטאַרקע פאָרבעריימונגען צו אונזער 2-טער פּרעמיערע „די וועלט שאָקעלט זיך!"

מוזיק פון יוסף קאַמינסקי און הענעך קאָן. דעקאָראַציעס: אַ. ליבערמאַן.

בײַם קלאַוויר: פאַניאַ קאַמינסקאַ-עפּשטיין. גרויסער אָרקעסטער!

אינספּיציענט: כ. שווארצשטיין. שרם לימונגג: יאַן ווייןבערג. בילעטען אין קאַסע פון „סקאַלא"

ר. איזראַעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען-לעבען

(9

דויד נישט איך פייניג דיך, נאָר איך ווער געפייניגט, זעה מען וויל מיר רויבען מיין פרייהייט, מען וויל מיר צונעהמען מיין שטוב, מען וויל...

— אייך חתונה מאַכען פאַר מיר, האָט דוד איהר איבערגעשלאָגען די רייד.

— דאָס איז עס דאָך וואָס איך האָב פערלאַנגט פון אייך, איך וויל אַז איהר זאָלט ערקלערען, אַז איהר ווילט נישט מיט מיר חתונה האָבען, אַז איהר קענט מיך נישט, אַז איהר ווייסט נישט און ווילט נישט וויסען ווער איך בין.

איצט האָט דויד זיך ערשט אַרגומענטירט וועגען וואָס ער זיך האַנדעלט זיך, ערשט איצט האָט ער פערשטאַנען, אַז מרים האָט איהם גערופען כדי זיך צו בעפרייען פון איהם אַליין, כדי זיך אַרויסצורייסען פון זיין האַרצען. ער איז שטאַרק בייז געוואָרען וואָס מרים האָט אַזוי ווייניג אַכטונג געהאַט פאַר זיינע געפיהלען, ער האָט זיך דאָך נישט געקענט פאַרשטעלען, אַז מרים זאָל גאָרנישט וויסען יועגען דעם וויפיל ער טראַכט יועגען איהר און ווי שטאַרק ער וויל זי זעהען, הערען איהר שטים און זיין נאָהענט פון איהר

— איך געה אוועק, האָט דויד געזאָגט, איהר בעליידיגט מיך,

— אָבער זאָל גאָט היטען, האָט מרים פרום און נאַאיוו געזאָגט, איך האָב דאָס אַפילו נישט אין זינען געהאַט זאָל מיך דער אויבערשטער שטראָפען, אויב איך האָב געמיינט אייך צו טרעפען, אָבער פערשטעהט מיין לאַגע, מען וויל מיך חתונה מאַכען פאַר אייך, מיר קענען זיך גאָרנישט, מיר רעדען דאָך צווישען זיך דאָס ערשטע מאָל אין לעבען. איבריגענס האָב איך דאָך שוין אַ חתן...

דויד האָט גאָרנישט געענטפערט, געלאָזען שטעהען מרימען אין מיטען וועג, און איז אוועקגעגאַנגען.

— דויד איז נישט געגאַנגען נאָר געלאָפען, ער האָט נישט געוואָלט, אַז מרים זאָל איהם צוריקרופען אַז זי זאָל נאָך רעדען מיט איהם. מיט וואָס זי האָט איהם אַזוי שרעקליך געטראָפען, האָט ער זיך נישט אָפּגעגעבען קיין חשבון, אָבער געפיהלט האָט ער, אַז דאָס איז דער פאַר, ווייל זי האָט אַזוי נאַאיוו געזאָגט וועגען דעם, אַז זי האָט שוין אַ חתן...

— צוליב דעם האָט זי דאָס געהייסען מיך קומען, הקט ער געטראַכט. זי האָט געוואוסט, אַז איך טראַכט וועגען איהר, אַז איך חלום וועגען איהר, און זי האָט געוואָלט, דאָס איך זאָל מיר דאָס מיט איינמאָל אַרויסשלאָגען פון קאָפּ.

מרים איז געבליבען שטעהען ווי צוטומעלט, פאַרוואָס זיין דויד אַנטלאָפען? וואָס האָט זי איהם אַזעלכעס געטאָן, אַז ער האָט זיך געפינען אַזוי בעליידיגט? זי האָט דאָך געהאַט די בעסטע כוונות בנוגע איהם, זי האָט איהם נאָר געוואָלט בעטען, אַז ער זאָל אַליין ערקלערען, אַז ער וויל מיט איהר נישט חתונה האָבען

— און אפשר, האָט מרים צו זיך אַליין גערעדט, אפשר האָט ער זיך אַזוי געשראָקען דערפאַר וואָס זי האָט איהם געזאָגט, דאָס זי האָט שוין אַ חתן, אפשר האָט זי טאַקע דערמיט געטאָן אַ נאַרישקייט.

זי האָט נאָכגעקוקט, ווי דויד שטופּט זיך אַדורך צווישען די מענשען אין גאַס, קוקט זיך נישט איהם אויף קיינעם און לויפט ווי אַן אָפּגעסמטער, מרים האָט זיך צוריקגעקערט אַהיים מיט אַ שווערער געמיט, אַליין נישט וויסענדיג וואָס זי זאָל אָנהויבען צו טון.

איהר איינציגע טרייסט אין די איצטיגע שווערע טעג איז געווען איהר קרובה אַנקא, וועלכע איז זעהר אָפט צו איהר געקומען און זיי האָבען זיך בכלל געהאַלטען זעהר פריינדליך, אַנקא איז ערצויגען געוואָרען אין גאָר אַנ'אַנדער אַטמאָספערע ווי מרים, זי האָט בעקומען אַ וועלטליכע ערציהונג, איהר עלטערענס הויז, הגם די עלטערען האָבען געשטאַמט פון חסידישע פאַמיליעס איז אינגאַנצען נישט מעהר געווען רעליגיעז. האָט אַנקא טאַקע מיטגעמאַכט אַלץ וואָס אַ יונג מיידעל פון וועלטליכער ערציהונג קען מיטמאַכען, מרים האָט געהאַלטען, אַז אַנקא האָט פיל לעבענס-ערפאַהרונג און זי האָט גערן געהאַט צו הערען, וואָס אנקא האָט איהר דערצעהלט וועגען דער וועלט און וועגען דעם לעבען אין דער וועלט. נאָך דעמזעלבען אָוונט האָט זי געפיהלט אַ בעדערפעניש זיך צו זעהען מיט אנקאַן, איהר דערצעהלען וועגען אַלעם און זיך מיט איהר משאול עצה צו זיין, אנקא האָט אַלץ געוואוסט, וואָס מיט מרימען קומט פאָר, מרים האָט איהר דאָס שטענדיג אַליין דערצעהלט, אין זאַך האָט מרים נישט דערצעהלט, דאָס איז געווען איהר ליבע צו מאַרעק קריינין, איצט ווען זי וועט זיך מוזען פרעגען ביי אַנקאַ'ן וועט זי איהר מוזען דערצעהלען וועגען דעם ... עם און דאָס וועט איהר אויסקומען זעהר שווער. דעם דאָזיגען סוד האָט זי געוואָלט וואָס לענגער האַלטען ביי זיך. זי האָט געוואָלט אַז מיט דעם דאָזיגען גליק זאָל זי זיך מיט קיינעם נישט דאַרפען טיילען, זי איז אוועק צו אַנקאַן, וועלכע איז גראָד געווען אין אַ זעהר שלעכטער שטימונג

— וואָס איז אַנקאַ? פאַרוואָס ביזט דו אַזוי שלעכט געשטימט?

— אַ פּאַסירונג האָט געמאַכט אויף מיר אַ שטאַרקען איינדרוק

— וואָס פאַראַ פּאַסירונג.

— נעכטען איז ערמאָרדעט געוואָרען מיינע אַ בעקאַנטע נאַסטיא מאַשקאָוויטש, וועגען וועלכער איך האָב דיר דוכט זיך אַמאָל דערצעהלט

— יאָ, איך האָב געהערט וועגען דעם, איך בין גראָד פערבייגעגאַנגען דאָרט, וואו דער מאָרד איז פאָרגעקומען

— דאָס איז דאָך אַ שרעקליכער מאָרד, אַנ'עקעלהאַפטער מאָרד, און צוליב וואָס פאַראַ סיבות האָט מען זי ערמאָרדעט, דער מערדער האָט דאָך געמוזט זיין אַ בעסטיע, נאָכ'ן טויט האָט ער ביי זיין קרבן אָפּגעשניטען ביידע הענד, איינע האָט מען געפינען אין קעלער, די צווייטע האַנד איז אינגאַנצען אוועקגעקומען

— ס'איז ווירקליך שרעקליך, און ווייסט מען גאָרנישט ווער ס'האָט געקענט בעגעהען דעם דאָזיגען מאָרד.

(פאָרטזעצונג קומט)

פינף-יעהריגע יובל-פייערונג
פון האנטווערקער-פעראיין פיעטריקאווער 64

(ענדע פון דער 6-טער זייט)

וועלכע דארף צום פעראיין געהערען. צום סוף דערמאנט נאך ה' בערקאוויטש די אלע מיטגלידער, וועלכע זיינען אין פערלויף פון דער צייט געשטארבען. אלע אנוועזענדע שטעהען אויף פון די ערטער.

דאן רעדט ה' גאלדבערג, וועלכער שילדערט די לאגע פון די ארימע האנדווערקער און כאלופניקעס, דאס אריינציהען אין פעראיין די ארימע בעלי-עגלות, די כסדר'דיגע הילף פון דער בונדישער פראקציע אין שטאדט-ראט ביי אלערליי אינטערווענצען. ה' גאלדבערג בעגריסט דעם ניי-ענטשטאנענעם בערשטובינדער-קאאפעראטיוו ביים פעראיין, אויך עטליכע הילפס-קאסעס צו זייער יובל.

עס הויבען זיך דאן אן די בעגריסונגען: אין נאמען פון לאדזער קאמיטעט פון „בונד" בעגריסט פרוי ראטם. ראזא אייכנער. ווייטער בעגריסען אין נאמען פון דער בעוועלשאפט „ארט" ה' קאצענבויגען, אין נאמען פון „מארגענשטערן" ה' ברוימער, אין נאמען פון דאקטוירים-קאלעגיום ביים פעראיין ה' ד"ר י. אייכנער. דאן בעגריסען די פארשטעהער פון די בעזונדערע פאך-סעקציעס: אין נאמען פון שניידער בעשטעלט ה' גאספריינד, אין נאמען פון לוין-וועבער-ה' לעווין, אלטווארג-שוסטער – ה' פעלדמאן, מאלער—ה' דייך, שוסטער-בעשטעלט – ה' ליטמאנאוויטש, ראד-פערקעהר—ה' צוקער, טריקא-נייער—ה' שמולעוויטש, דאמען-מאגאזין—ה' נייבערגער, מענער-מאגאזין—ה' סטריכאוש, בונדישע האנדווערקער-גרופע—ה' וויינבערג.

נאך די בעגריסונגען פערשרייבען זיך אלע אנוועזענדיגע אין א גערענק טאוול צום 5-יעהריגען יובל פון פעראיין.

עס ווערען דאן פארגעלייענט א גאנצע רייה שריפטליכע בעגריסונגען: פון דער צענטראל-פערוואלטונג, פון סאצ. האנדווערקער-פעראיין אין ווארשע, פון סאצ. האנדווערקער-פעראיין אין לובלין, אין גראדנע א.א.

אויף אלע בעגריסונגען ענטפערט ה' גאלדבערג.

נאכדעם ווי דער ארקעסטער שפילט די בונדישע „שבועה" שליסט דער פארזיצער ה' בערקאוויטש ביי א זעהר געהויבענער שטימונג די אימפאזאנטע פייערונג ארום 1 ביינאכט.

שפעטער איז נאך פארגעקומען א באנקעט ביי וועלכען די אנוועזענדיגע האבען פערברענגט ביז אין גרויען טאג.

זיך געוואלט קירצען דעם וועג
און איז בעלד אנגעקומען אויף יענער וועלט

(2) זונטאג ביי-טאג איז עפעס א יונגערמאן, וואס איז מיט א צופאהר-טראמוואי געפאהרען אין דער ריכטונג צו זגעזש, ארויסגעשפרונגען פון'ם טראמוואי נעבען דעם ביי'עם צמענטאזש הינטער יולאנאוו, כדי אזוי ארום צו פערקירצען זיך דעם וועג.

דער לייכטזיניגער יונגערמאן איז אראפגעפאלען אזוי אומגליקליך, אז ער האט זיך מיט'ן קאפ א קלאפ געטון אין א סלופ.

פאגאטאוויע האט איהם אין א גוסס'ן צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

ביי דעם אומגליקליכען יונגענמאן האט מען נישט געפונען קיין שום דאקומענטען, און ערשט נעכטען, נאך זיין טויט, איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער הייסט טשעסלאוו דאניעלעוויטש, 17 יאהר אלט.

הרב קעסטענבערגס רעפעראט אין לאדז

אין צוזאמענהאנג מיטן 10-יעהריגען יובל פון די „פועלי אגודת ישראל" אין לאדז, וועט אין פילהארמאניע דעם קומענדיגען דינסטאג, צווישען אנדערע אויך ארויסטרעטען מיט א רעפעראט ד"ר ראדאמער רב הרב קעסטענבערג א' ד. ט. אירעען און ריכטונגען אויף דער יודישער גאס.

ארגאניזירטע באנדע-קעשענע-גנבים
ארבייט אויף די לאדזער מערק

(2) דער פאליציי איז מיטגעטיילט געווארען, אז אויפ'ן מארק אויף דער זשנאווסקא גאס „ארבייט" א גוט ארגאניזירטע באנדע קעשענע גנבים. נישטא א טאג, אז די באנדע זאל נישט אויסלעדיגען די קעשענעס פון די קונים און פון די הענדלער.

די פאליציי האט זיך גענומען צו ליקווידירען די באנדע.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענר. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

היינט דער גרויסער קאנצערט פון „שיר"-כאר

היינט, דינסטאג, 8.45 אוונד קומט פאר אין „פילהארמאניע", דער גרויסער קאנצערט פון „שיר"-כאר, אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פייוישיס, ביי דער מיטווירקונג פון די סאליסטען א. וויסאק (פון ווארשא) ס. קאפיוניק, ח. קארן. אקאמפאנירען וועט פרל. ל. לאקס.

דאס פראגראם זעהט פאר אין דער ערשטער טייל א רייה פעל פון דער קלאסישער מוזיק פון מוסארגסקין (מיט משה בראדערזאנס טעקסטען), א גרעסערען פראגמענט פון שומאנס אראטאריום „רות" און פ. מענדעלסאנ'ס פראכטפולען פסאלם נומער 42, אויסגעפיהרט פון געמישטען 8 שטימיגען כאר און סאלא.

אין דער צווייטער טייל וועלען אויסגעפיהרט ווערען פולשטענדיג נייע יודישע פאלקס-לידער, אריגינעלע און ארנאזשירטע פון י. פייוישיס, לאזאר וויינער", ענגעל, ליאוו א. אנד.

די סאליסטין פרל. א. וויסאק וועט אויספיהרען א רייה קלאסישע אריעס און אויך יודישע פאלקס-לידער.

דער קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויס פעראינטערעסירונג.

בעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

Inż. Chem. F. SZAC

פיעטריקאווער 37. טעל. 85-230

אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען

פון אורין, צואה, פלעגמע, בלוט, מכות און פליימען.

ביי די „ווילנער"

היינט ווערט געשפילט צום 21-טען מאל דער שלאגער פון סעזאן „בונט אין אויסבעסערונגס-הויז" אין 3 אקטען פון פעטער מארטין לאמפעל.

לעצטע פארשטעלונגען פון „טאנצט יודעלעך טאנצט" אין „סקאלא"

נישט קוקענדיג אויפ'ן גרויסען ערפאלג, גיט די „יודישע באנדע" די לעצטע פארשטעלונגען פון פראגראם „טאנצט יודעלעך טאנצט" עס ווערען שוין געמאכט פארברייטונגען צום צווייטען רעווי-פראגראם „די וועלט שאקעלט זיך!"

רעגינא צוקער אין „מיידעל פון דער וואלגא"

אין יודישען טעאטער „פילהארמאניע" ווערט פון היינט אן נישט געשפילט ביז פרייטאג.

שבת ביינאכט ווערט אויפגעפיהרט די בעריהמטע אפערעטע „דאס מיידעל פון דער וואלגא" מיט דער בעליבטער סוברעטין רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראלע.

פון די פוילישע טעאטערען

אין פוילישען טעאטער ווערט היינט געשפילט „מאדמואזעל".

אין „קאמעראל-טעאטער" – צוליב דער מארגענדיגער פרעמיערע, ווערט היינט נישט געשפילט.

אין טעאטער „פאפולארני"—דער טארג אויף מעדלעך.

מעלדונג

פראפ. שערער-ארב.-פאריין זשעלאזנא 10a (פריהער פילסודסקיעגא 19)

דינסטאג 1-טען נאוועמבער 5 אזייגער נ.מ. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א דרינגענדע חברים בעראטונג. טאג-ארדנונג: בעריכט פון דער קאנפערענץ וועגען דער פעראייניגונג פון אלע לאדזער שערער-ארבייטער.

מיט חבר'שען גרוס
די פערוואלטונג

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8-2 און פון 5-9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 17-183

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז ו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

מאשין-לעכער

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

טעלעגראמען

טרויעריגע לאגע פון די תרבות-שולען

וואר שא, 31 (טעלעפאניש).

זונטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון צ. ק. פון די „תרבות"-שולען, אויף וועלכער ס'זיינען אויס געהערט געווארען בעריכטען פון דער קלאגעדיגער לאגע פון די תרבות-שולען און פון די לעהרער. די לעהרער בעקומען נישט אויסגעצאהלט די געהאלטען. ס'איז געשאפען געווארען א קאמיטעט, וואס זאל זיך בעמיהען צו ראטעווען די תרבות-שולען פון דער איצטיגער לאגע.

ערנסטע לאגע אין דייטשלאנד

בערלין, 31 (ספ. טעל.) וועגען קאנפליקט צווישען די רייכס-רעגירונג און פרייסען, שרייבען די צייטונגען, אז די לאגע איז ערנסט.

„דייטשע צייטונג" שרייבט וועגען א פערשארפטען קאנפליקט.

„דייטשע אלגעמיינע צייטונג" שרייבט, אז די ביז'איצטיגע אפאזיציע מלחמה — וועט ווייטער געפיהרט ווערען. עס קעמפען צווישען זיך צוויי פאליטישע סיסטעמען. מעגליך, אז עס שפילען זיך איצט אפ דעצידירענדע קאמפען צווישען צוויי פאליטישע עפאכען.

פאליטישער אטענטאט אין קובא

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.) אין קובא איז נעכטען אויפסניי אויסגעפיהרט געווארען א פאליטישער אטענטאט. אומבעקאנטע זיינען אריין אין דער וואוינונג פון א פאליטיקער פערנאנדעזא און איהם דערשאסען. די מערדער זיינען נעלם געווארען.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 1-טען נאוועמבער

10.05 גאטעסדינסט, 11,40 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 מעטעארלאגישער קאמוניקאט, 12,15 קאנצערט, 3,00 מוזיק, 4 פאר קינדער, 4,25 גראמאפאן-פליטען, רעפעראט, 5 נאכמיטאג-קאנצערט, 6 לייכטע מוזיק, 6,50 פערשידענעס 7,15 קאמוניקאט, 7,20 אוידיציע, 7,50 טראנסמיסיע פון גרויסען טעאטער אין ווארשא, בעת דער ערשטער פויזע – ליטעראַרישע פערטעלשעה 2-טער פויזע: ספארט און קאמוניקאטען.

* * *

אויסלאנד

7,30 בודאפעשט-קאנצערט, 8 פראג – סימפאנישער קאנצערט, 8 וויען—סימפאנישער קאנצערט, 8.30 מיילאנד-אפערע, 8,45 רוים – אפערעטקע, 8,45 לאנדאן – סימפאנישער קאנצערט, 9,10 האמבורג-קאנצערט, 9,45 פאריז-סימפאנישער קאנצערט.

היינט און פאלג. טעג!

דראמע מיט א פאסצינירענדען אינהאלט און פול מיט סענטימענט

דראמע פון אנ'איבריגע מאמע

„EMMA"

רעזשי **Jean Herscholt**

אין דער הויפטראלע די גרעסטע טראגיקערין פון דער וועלט **MARJA DRESLER** אין די איבריגע ראלען: **Myrna Loy, Richard Cromwel**

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע — און לאנד-אקטואליטעטען. —

אנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאג 1 בייטאג.

פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

פיש צנש 104

טעל.: 241-24

געבינקעס

לאנגזאם עסען איז דאס בעסטע פאר'ן געזונט

פון ד"ר שורלי

כדי אויפצוהאלטען דאס געזונד פונ'ם קערפער, איז עס נישט נאר נויטיג, אז מען זאל דעם קערפער שפייזען מיט א ריכטיג באלאנסירטער דיעטע. נאר עס איז אויך וויכטיג, אז די שפייז זאל זיין ווי געהעריג צוגעגרייט און דאן זאל זי, די שפייז, געגעסען ווערען אויף א ריכטיגען אופן און דער איינציגער ריכטיגער וועג, ווי אזוי צו עסען איז, אז מען זאל די שפייז גוט צוקייען.

די איינפיהרונג צו עסען און קייען לאנגזאם איז נישט בלויז א מאדע זאך, נאר די מעדיצינישע פראפעסיע האט דאס שוין לאנג ערקלערט אלס א נויטווענדיגקייט. דער מענשליכער מאגען האט נישט קיין ציין, דעריבער מוז די שפייז פריהער צוריבען ווערען דורך די ציין אין מויל, איידער זי קומט אריין אין מאגען. און דאס מיינט, אז מיר מוזען זיך איינגעוואוינען צו עסען פאוואליע. אויף אזא אופן גרייטען מיר נישט בלויז צו די שפייז צו פערדייעט ווערען, נאר מיר מאכען אויך איבונגען מיט אונזערע ציין און קינבאקען, און אט די איבונגען, בעזונדערס פון די ציין, זיינען בעזונדערס נויטיג פאר'ן געזונד און פאר דער פעסטקייט פון די ציין גופא.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז א סך פון די מענשליכע קראנקהייטען קאנען צוגעשריבען ווערען צום מאגען. מעהרערע פון זיי צום נישט-ריכטיגען עסען, דעריבער, אויב איהר ווילט זיך געפינען אויפ'ן ריכטיגען וועג צום געזונט, מוזט איהר זיך גלייך בעשליסען צו נעמען זיך צייט ביים עסען.

יא, אבער וויפיל צייט איז אייגענטליך נויטיג פאר אונזערן א מאלצייט? דאס, זעהט איהר, איז שוין אפהענגיג פון דער מאס שפייז, וואס מיר נעברויכען ביי יעדען מאלצייט.

ביי דער סעודה וואלט געדארפט זיין געלעכטער, געשפרעכען און לוסטיגקייטען צווישען אלע מיטגלידער פון אייער פאמיליע, רעדען אביסעל צווישען איין ביס און א צווייטען איז זעהר גוט, ווייל דאס געוואוינט אייך צו עסען פאוואליע. לאכען ווידער העלפט צו דער פערדייאונג, און שמייכלען ביים עסען מאכט געשמאקער די שפייז.

הויבט טאקע שוין היינט אן דאס דורכפיהרען און איהר וועט אין א קורצער צייט ארום איבעראשט ווערען צו געפינען א בעדייטענדע ענדערונג אין אייער אלגעמיינעם פיהלען זיך און אין דעם צושטאנד פון אייער געזונט.

געדענקט אבער אויך צו עסען גענוג פרישע אדער געקאכטע גרינסען. זעהט אויך צו האבען פרוכט ביי יעדען מאלצייט א גלאז הייסע מילך פאר'ן געהן צו בעט וועט אפט העלפען פערטרייבען שלאפלאזיגקייט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נאטענט הייל באנדאושען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע־האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראקהיראשוויינד בעווייזענען זיכער דאס שהערסטען און געפעהר־ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-נארמעטען און פאס־רטען פאר פערקרימטע פוס און פלאטט-פוס, ספעציעלע איינלאגען און די שוך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע־דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע איניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש־לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מען נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ ד״ר. י. ראפא־פארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגען פערלענגען מיר אנ׳ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטא־פעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דרוקט מיר נישט קיין שום געפאהר. כ׳מוז בעמערקען, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א נאבעל-ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין ווין, בערלין, רוים און אנדערע שטעט און מוז בעמאנען אלס דאקטאר און אלס לייד־ענדער, אז אדאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט בעווייז איך זיין פאכמאנישע פערלענגטען באנדאזש.

Doktór medycyny

M. Geller, Łódź, Kopernika 49.

דער רעיענט קאושיפירוזש ראסטאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72 האט דאס דאזיגע אטעליך בעשטעטיגט. do LR678

Doktór

Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Leczenie promieniami Roentgena.

Przyjmuje od 8[30] do 10, 1 — 2[30], od 6 do 8[30] w, w niedzielę i święta od 9 do 11[30] rano

Oddzielna poczekalnia dla pań.

שייטלען

— מיט —

פאריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

און אנדולאציע

צו ביליגע פרייזען,

ביי **קערש**

סקווערא 15.

בריליאנטען, גאלד, זילבער און לאמבארד קוויטען קויף איך און צאהל די העכסטע פרייזען בעזוין שטעטס אויף לאגער אללער ארט בראשטעריע און גאלד-אויסארבייטונגען צו די ביליגסטע פרייזען מ. מיזעס לאדז פיעטריקאווער 30

ENGLISH

פאראנפענגער און פארט־געשריטענע. קאנווערסא־ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע־דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

אלע דארפען וויסען

אז די פירמע

פערדער זגערזשער 7

לוטאמירסקא 2 און זגערזשער 20

איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען

דאמען- און מענער-היטען

פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף גענצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג. געדענקט די אדרעסען!

ביליגער ווי איבעראל

אויפ׳ן ווינטער-סעזאן פעלד־בעטלעך פון אייגענער אויספאר־ביטונג. ניקעל-בעטען, פאטענט־מאטראצען, קאזעטקעס און טאפ־טשאנעס, קינדער-בענקלעך, איי־זערנע צולייג-בעטלעך, מאטראצען-ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס־פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁóŻEK

66 Piotrkowska 66

פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע **„CENTRA"**

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו

כירורגישע אפטיילונגפון ד״ר מעד. מ. סאנטאר.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג. נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אוונד. זונטאג פון 9–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Laboratorjum Analityczne

dla przemysłu

chemicznego, włókienniczego i metalurgicznego

Dr. EUG. RITTA

Piotrkowska 126, tel. 223-88.

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג. פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעהמט אן פון 1–3 און פון 5–8 אוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל - קאבינעט ראסטמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. - -

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2 ½ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך אי־בערציינגט, אז פאר

דיוואנעס, סעלצען, גייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.

זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

LEK. DENT.

Z. BIELAKOWSKA

POWRóCIŁA

Kilinskiego 311 (róg Nawrot), tel. 148-27

9099 Przyjm. od 10—1 i 4—7

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אז די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אכטונג טריקאטאזש-פאבריקאנטן!

איך פערקויף גרייטע רענדער אויסגע־רעכענט צום פרייז 50 גר. ארבייטס-געלד, גארן קאסט 3.10 א קילא.

גאלדמאן, פולנאצנא 24,

אין הויף, 3-טער איינגאנג, 1. שט. וו. 24.

אלע בעשטעלונגען ווערען שנעל רעיעל און פינקטליך אויסגעפיהרט.

6685

פסיכאלאג און מעדיום

W. Messing

אין געקומען נאך לאדז אויף א קורצער צייט, נארוטאוויטשא 34, וו. 8 אין פאלאץ און נעהמט אן פון 10—1 און פון 3—8 אוונד.

זאגט פאר די צוקונפט, די געגענווארט און די פערגאנגענהייט מיט דער הילף פון סוגעסטיע און טעלעפאטיע ווי אויך עצות אין פינאנץ- און הייראטס-ענינים.

6689

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייוו פאסטענס

עס ווערט געזוכט א שיק-יונגעל צום דאמען־שניידער פרייס, ציגעל-גאס 37.

6680

א פריילין פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט געזוכט אין גאלאנטעריע-געשעפט "Tricot" זגערזשער 4.

6687

א שטריקער-ארבייטער צו א 8-טער מאשין נויטיג ביי ראזענפעלד, פיעטריקאווער 18, צווייטער הויף.

6698

ס׳ווערט געזוכט א יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן. צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 21, אין הויף לינקס דאס ערשטע געוועלב.

6697

לאקאלען

איבערצוגעבען א בויד פון באלד אין דער האלע אגראדאווא 3 אין בעסטען פונקט. צו ער־פאהרען אין אדמינ.

3678

צו פערמיטען א שטוב, אויך א געוועלב מיט א שטוב און קוך. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי׳ס גאס 9, ביי צוקערמאן.

6688

אנ׳ארט צו שלאפען זוכט אנ׳אנשטענדיגער יונגערמאן, ביי אנ׳ערענטליכער פאמיליע. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער "Sz"

עס ווערט געזוכט א לעצט צימער אויף א חברה צו דאווענען שבת. צו מעלדען זיך ביי יענקעל שווידערסקי, פאלודניאווא 22.

6699

מעוזיכט ארבייט

א טריקא-צושניידער זוכט א פאסטען געגען א קליינעם געהאלט. גליקסמאן, זגערזשער 80.

Ukończyłam kurs buchalterji. Świadectwo! Przyjmę posadę na bardzo skromnych warunkach. Dwa tygodnie bezpłatnie! Oferty sub „Skromna" do biura ogłoszeń Fuchsa, Piotrkowska 50. 6690

פערשידענעס

אכטונג. די בעסטע און געשמאקסטע בשר׳ע מיטאגען ביליגער ווי איבעראל גיט ארויס דער בעוואוסטער היגיענישער רעסטאראן פון הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39 פר. 2 שט.

6621

Długoletni korespondent pierwszorzędnych firm załatwia na godziny korespondencję polską, niemiecką, francuską i angielską. Oferty sub „A. T." do adm. lub telef. 155-71. 6681

קויף און פערקויף

געלעגענהייטליך און פרייזווירדיג צו פער־קויפען א ווילע אין פאדעמביע אין אנ׳ערשטקלא־סיגען פונקט. איינצעלהייטען צו ערפאהרען ביי ווינאקור, זאוואדזקא 16a.

צו פערקויפען זינגער׳ס א דריי-פעדימדיגער אבערלאק אין גוטען צושטאנד. געלער, אלעקסאנ־דריסקא 23.

6639

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

מאר׳ן טעקסט–8 . פרייטאג און ערב-יו״ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט–40 . . . . –60 . . . . 4 .

זאכ׳ן טעקסט–12 . . . . –18 . . . . 8 .

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

געקראלעגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.